

NAJLEPSZE PRAKTYKI WSPÓŁPRACY

ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH
I WŁADZ LOKALNYCH W ZAKRESIE
**RZECZNICTWA W SPRAWACH
UKRAIŃSKICH MIGRANTÓW WOJENNYCH**

LWÓW – 2024

NAJLEPSZE PRAKTYKI WSPÓŁPRACY

**ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH I WŁADZ
LOKALNYCH W ZAKRESIE RZECZNICTWA
W SPRAWACH UKRAIŃSKICH MIGRANTÓW WOJENNYCH**

LWÓW – 2024

Międzynarodowy Fundusz Wyszehradzki

Międzynarodowy Fundusz Wyszehradzki jest organizacją darczyńców założoną w 2000 roku przez rządy państw Grupy Wyszehradzkiej (Czech, Węgier, Polski i Słowacji). Fundacja podąża za wizją prezydenta Vaclava Havla, prezydenta Lecha Wałęsy i premiera Józefa Antall'a i wspiera regionalną współpracę organizacji społeczeństwa obywatelskiego. Czyni to poprzez granty, stypendia i rezydencje artystyczne. Fundacja poszukuje oryginalnych rozwiązań, które pomogą regionowi osiągnąć postęp w siedmiu kluczowych obszarach. Są to kultura, edukacja, innowacje, wartości demokratyczne, polityka publiczna, środowisko naturalne i turystyka oraz rozwój społeczny.

Pozycją Fundacji jest Europa Środkowa, z pełnym zrozumieniem jej wspólnej historii oraz potrzeby wzajemnego szacunku i współpracy na rzecz lepszej przyszłości w szerszym kontekście europejskim.

Międzynarodowy Fundusz Wyszehradzki wspiera regionalną współpracę między organizacjami społeczeństwa obywatelskiego w celu rozwijania ich relacji, wymiany pomysłów i promowania wzajemnego zrozumienia. Promując wartości europejskie w Europie Środkowej, Fundacja działa na rzecz lepszej przyszłości.

ORGANIZACJA POZARZĄDOWA «MIOK»

Międzynarodowy Instytut Edukacji, Kultury i Relacji z Diasporą (nazwa skrócona – MIOK) jest organizacją non-profit założoną w 2008 roku.

Głównym celem organizacji jest rozwój edukacji narodowej, kultury i języka, promowanie aktywności społecznej i kulturalnej młodzieży, wszechstronna integracja informacyjna, kulturalna i duchowa Ukrainy ze społecznościami światowymi i europejskimi, a także tworzenie i wdrażanie regionalnych, krajowych i międzynarodowych programów i projektów.

Działalność organizacji ma charakter społeczny i jest realizowana poprzez współpracę z władzami państwowymi, organami samorządu terytorialnego, przedsiębiorstwami, instytucjami, fundacjami i innymi podmiotami prawnymi w Ukrainie i za granicą. Od wielu lat organizacja pozarządowa «MIOK» łączy wysiłki sektora pozarządowego, naukowców i polityków w opracowywaniu rozwiązań mających na celu przezwycięzenie problemów ukraińskich emigrantów. W szczególności w pierwszej dekadzie XXI wieku realizowane były projekty mające na celu ochronę interesów ukraińskich migrantów zarobkowych i ich dzieci, które pozostały w ojczyźnie. Po rozpoczęciu przez Rosję pełnoskalowej inwazji przeciwko Ukrainie, MIOK skupił się na kwestiach ukraińskich migrantów wojennych, monitorując i omawiając rolę organizacji ukraińskiej diaspory w tych procesach.

Ukraińska inicjatywa w Republice Czeskiej

Ukraińska Inicjatywa w Republice Czeskiej (Ukrajinská iniciativa v České republice, UICR) jest organizacją diaspory zajmującą się wspieraniem i rozwojem ukraińskich migrantów w Republice Czeskiej i innych krajach europejskich oraz wzmacnianiem partnerstwa między społecznościami ukraińską i czeską. Organizacja jest członkiem Europejskiego i Światowego Kongresu Ukraińców, współpracuje z Ambasadą Ukrainy w Czechach, Radą Miasta Pragi, Rządową Radą ds. Mniejszości Narodowych, różnymi czeskimi organizacjami pozarządowymi, w tym Centrum Wielokulturowym w Pradze, Organizacją Pomocy Uchodźcom, Centrum Integracji, organizacją «Slovo 21». Od 1992 roku organizacja wydaje czasopismo «Porohy» dla ukraińskich migrantów w Czechach.

Ukraińska Inicjatywa w Republice Czeskiej od dawna współpracuje z Międzynarodowym Instytutem Edukacji, Kultury i Relacji z Diasporą, organizując wspólne konferencje i inne wydarzenia dotyczące spraw migracji, realizując projekt Smart Migration (2021-2022), wydarzenia kulturalne i edukacyjne.

Fundacja UNITERS

Fundacja UNITERS została założona w 2014 roku, a jej misją jest niesienie pomocy najbardziej potrzebującym, w tym osobom starszym i matkom z dziećmi w trudnej sytuacji życiowej. Obecnie Fundacja prowadzi Centrum Pomocy Uchodźcom, które pomogło już ponad 220 tysiącom ukraińskich uchodźców. UNITERS służy jako centrum wolontariatu, które zrzesza 3000 wolontariuszy w Polsce, Ukrainie i w innych krajach europejskich, promując integrację między społecznościami polską i ukraińską poprzez umożliwienie współdziałania na różne sposoby.

UNITERS współpracuje z wieloma organizacjami, w tym z Ambasadą Ukrainy w Polsce, Europejskim Kongresem Ukraińców, Polską Misją Medyczną, Helsińską Fundacją Praw Człowieka itp. Międzynarodowy Instytut Edukacji, Kultury i Relacji z Diasporą rozpoczął współpracę z Fundacją UNITERS w ramach bieżącego projektu.

Związek Rusinów-Ukraińców Republiki Słowackiej

Związek Rusinów-Ukraińców Republiki Słowackiej (ZRURS) ma bogate doświadczenie we wspieraniu Ukraińców na Słowacji, głównie w dziedzinie edukacji i kultury. W latach 2012-2014 ZRURS realizował projekt Słowacko-Ukraińskiego Centrum Kultury w ramach programu UE HUSKROUA/1001/083. W latach 2016-2017, w ramach programu współpracy transgranicznej finansowanego z Norweskiego Mechanizmu Finansowego, ZRURS realizował projekt Słowacko-Ukraińskiego Centrum Informacyjnego. W dniu 28 lutego 2022 roku ZRURS, we współpracy z organizacją pozarządową Partnerstwo Słowacko-Ukraińskie, utworzył Centrum Koordynacji Pomocy Uchodźcom Ukraińskim na Słowacji w Preszowie.

Setki ukraińskich uchodźców wojennych (90% z nich to kobiety i dzieci) otrzymało różnego rodzaju pomoc w Centrum. Międzynarodowy Instytut Edukacji, Kultury i Relacji z Diasporą współpracuje ze ZRURS, organizując wspólne konferencje i inne wydarzenia dotyczące kwestii migracyjnych, wydarzeń kulturalnych i edukacyjnych.

Visegrad Fund

MIOK

uniters
united volunteers

Wprowadzenie	4
 CZECHY	
Dynamika i struktura wymuszonej migracji z Ukrainy do Czech w wyniku pełnoskalowej inwazji rosyjskiej	6
Czeska polityka wobec ukraińskich migrantów wojennych	9
Rola społeczeństwa obywatelskiego w pomaganiu ukraińskim migrantom wymuszonym	11
Przykłady najlepszych praktyk współpracy między organizacjami pozarządowymi w Czechach a samorządami terytorialnymi w celu załatwiania spraw ukraińskich migrantów wojennych	13
 POLSKA	
Dynamika i struktura wymuszonej migracji z Ukrainy do Polski wskutek pełnoskalowej inwazji rosyjskiej	31
Polityka Polski wobec ukraińskich migrantów wojennych	33
Rola społeczeństwa obywatelskiego w pomaganiu ukraińskim migrantom wymuszonym	35
Przykłady najlepszych praktyk współpracy między organizacjami pozarządowymi w Polsce a organami samorządu terytorialnego w celu załatwiania spraw ukraińskich migrantów wojennych	37
 SŁOWACJA	
Dynamika i struktura wymuszonej migracji z Ukrainy na Słowację w wyniku pełnoskalowej inwazji rosyjskiej	55
Polityka Słowacji wobec ukraińskich migrantów wojennych	58
Rola społeczeństwa obywatelskiego w pomaganiu ukraińskim wymuszonym migrantom	60
Przykłady najlepszych praktyk współpracy między organizacjami pozarządowymi na Słowacji a organami samorządu terytorialnego w celu załatwiania spraw ukraińskich migrantów wojennych	62
 Wnioski analityczne	 84

Stowarzyszenie Międzynarodowy Instytut Edukacji, Kultury i Relacji z Diasporą, w partnerstwie z ukraińskimi organizacjami pozarządowymi w Polsce, Czechach i na Słowacji, przy wsparciu Międzynarodowego Funduszu Wyszehradzkiego, zrealizował projekt «Najlepsze praktyki współpracy między organizacjami pozarządowymi a władzami lokalnymi w zakresie rzecznictwa w sprawach ukraińskich migrantów wojennych».

Potrzeba jego zrealizowania wynikała ze zmian, jakie zaszły we współczesnym świecie w wyniku pełnoskalowej wojny, którą Rosja rozpoczęła przeciwko Ukrainie w dniu 24 lutego 2022 roku, co doprowadziło w szczególności do ogromnych przepływów migracyjnych ludności uciekającej przed wojną – zjawiska bezprecedensowego od czasów II wojny światowej – wielomilionowej masowej migracji ludności oraz pojawienia się wymuszonych migrantów wojennych, osób przemieszczonych wewnątrz (OPW), osób ubiegających się o schronienie, uchodźców, przesiedleńców i emigrantów.

W ciągu ostatniego półwiecza historia widziała wiele poważnych kryzysów migracyjnych, ale obecny ukraiński kryzys migracyjny nie ma odpowiednika pod względem skali, geografii i wskaźników ilościowych, oraz znacznie przewyższa wszystkie poprzednie.

Sytuacja ta wymagała od świata szybkiej reakcji na wydarzenia, zmiany ustawodawstwa i przyjęcia nowych przepisów prawnych. Już 4 marca 2022 roku Rada UE uruchomiła Dyrektywę w sprawie ochrony czasowej 2001/55/WE, która zezwalała osobom, które opuściły Ukrainę w dniu 24 lutego 2022 roku lub później, na pobyt w UE przez rok z możliwością przedłużenia do trzech lat. Osoby z tym statusem miały prawo do pracy, pełnego dostępu do opieki zdrowotnej, edukacji i opieki społecznej. Z biegiem czasu europejskie ustawodawstwo dotyczące osób posiadających status ochrony czasowej ewoluowało i pojawiły się nowe inicjatywy legislacyjne mające na celu integrację Ukraińców w kraju, który ich przyjął.

W pierwszej kolejności fale migracyjne milionów ludzi dotknęły kraje sąsiadujące z Ukrainą, w tym Polskę, Czechy i Słowację, które zdołały zmobilizować wszystkie swoje wewnętrzne zasoby, aby pomóc naszemu krajowi i rozwiązać problemy ukraińskich migrantów wojennych.

Ważnym czynnikiem udanego wdrożenia inicjatyw legislacyjnych dotyczących ukraińskich wymuszonych migrantów w tych krajach była interakcja władz ze społeczeństwem obywatelskim – zarówno tymi organizacjami pozarządowymi, które powstały po wyzwoleniu z ideologii komunistycznej, rozwijają się i ugruntowują swoją pozycję, jak i tymi, które dopiero niedawno zakończyły swój proces instytucjonalizacji.

Już w 2001 roku Komisja Europejska uznała partycypację społeczną za jedną z pięciu podstawowych zasad dobrego rządzenia, a w Białej Księdze stwierdzono, iż «jakość, adekwatność i skuteczność polityk UE zależy od zapewnienia szerokiego udziału społeczeństwa we wszystkich ogniwach łańcucha politycznego, od koncepcji

do wdrożenia». To właśnie na tym i innych europejskich postulatach demokratycznych społeczeństw opiera się dialog na temat uchodźców wojennych, a w rezultacie wdrażane są praktyki współpracy między organizacjami pozarządowymi a władzami lokalnymi, w tym rzecznictwo w sprawach ukraińskich migrantów wojennych. Procesy te obejmowały wiele różnych struktur – od działających od dawna, posiadających długą historię działalności (ponieważ są to kraje z autochtoniczną ludnością ukraińską i kraje, w których obowiązują przepisy dotyczące mniejszości narodowych) po najnowsze, które powstały w wyniku migracji zarobkowej i wojennej z Ukrainy. Ta interakcja między władzami a organizacjami pozarządowymi pokazała, że w krajach rozwiniętej demokracji «społeczeństwo obywatelskie w swojej treści jest formą zorganizowanego i celowego wpływu społeczeństwa na realizację polityki państwa za pośrednictwem swoich instytucji...».

Cztery warsztaty z partnerami projektu, które odbyły się w Pradze, Warszawie i Preszowie, z udziałem około czterdziestu organizacji pozarządowych z Polski, Czech i Słowacji, potwierdziły skuteczność takiej współpracy. Były to intensywne warsztaty, które pozwoliły uczestnikom podzielić się doświadczeniami, zidentyfikować nowe wyzwania, omówić kwestie problemowe i zidentyfikować najlepsze praktyki współpracy między organizacjami pozarządowymi a władzami lokalnymi w zakresie rzecznictwa w sprawach ukraińskich migrantów wojennych. Dzielenie się bezcennym doświadczeniem partnerów projektu i rozpowszechnianie zdobytej wiedzy wśród organizacji pozarządowych w innych krajach europejskich pomoże im opracować i wdrożyć nowe plany działania oraz zwiększyć swoją skuteczność.

Eksperci wojenni i polityczni kwalifikują tę wojnę jako wojnę na wyczerpanie, a zatem nie ma perspektyw na jej zakończenie w najbliższej przyszłości. Jako skutek, doprowadzi to do kolejnego wzrostu emigracji i poszukiwania nowych warunków życia przez ludzi w Ukrainie, którzy stracili swoje domy i od dłuższego mieszkają w niebezpiecznych miejscach, narażając życie.

Tak więc wyniki tego projektu, przedstawione w raporcie merytorycznym, mogą być również przydatne do wykorzystania w Ukrainie, w szczególności dla organizacji pozarządowych, które praktykują pomoc dla osób wewnętrźnie przemieszczonych, których przepływ nie maleje.

Stowarzyszenie MIOK pragnie wyrazić wdzięczność Międzynarodowemu Funduszowi Wyszehradzkiemu za wsparcie projektu.

Chcielibyśmy również podziękować naszym partnerom za współpracę przy realizacji projektu, która stała się kluczem do jego sukcesu:

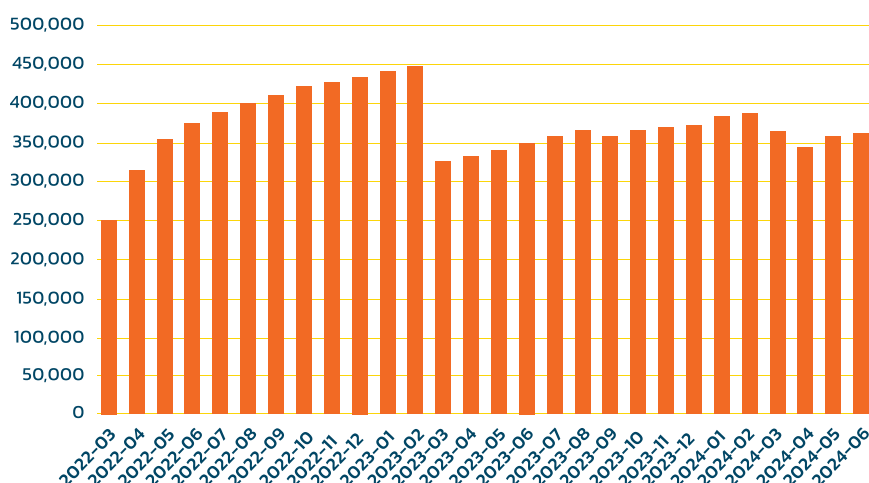
- Inicjatywie Ukraińskiej w Republice Czeskiej i jej liderowi Bohdanowi Rajczyncowi
- Fundacji Uniters (Polska) i jej prezesowi Halinie Adruszkow
- Związkowi Rusinów-Ukraińców Republiki Słowackiej i jego przewodniczącemu

Pawłowi Bohdanowi

Dynamika i struktura wymuszonej migracji z Ukrainy do Czech w wyniku pełnoskalowej inwazji rosyjskiej

Od początku pełnoskalowej inwazji rosyjskiej na terytorium Ukrainy w lutym 2022 roku dość dużo ukraińskich migrantów wojennych znalazło dla siebie azyl i ochronę międzynarodową w Czechach. Według stanu na sierpień 2024 roku łączna liczba wniosków złożonych przez ukraińskich wymuszonych migrantów o przyznanie statusu ochrony czasowej w Czechach wyniosła nieco ponad 615 000, z czego 370 900 zostało oficjalnie zarejestrowanych w tym kraju¹.

Dynamika przyznawania statusu ochrony czasowej migrantom wojennym z Ukrainy charakteryzowała się wzrostem liczby uchodźców od marca 2022 roku do lutego 2023 roku. W tym okresie liczba uchodźców wzrosła o prawie 200 tysięcy osób. Jednak od marca 2023 roku był odnotowywany spadek ilości przybyłych i stabilizacja ich liczby na poziomie 330-380 tys. Tendencja ta utrzymywała się do czerwca 2024 roku (Rys. 1). Przyczyną tego był powrót migrantów wojennych do Ukrainy lub ich relokacja do innych krajów.

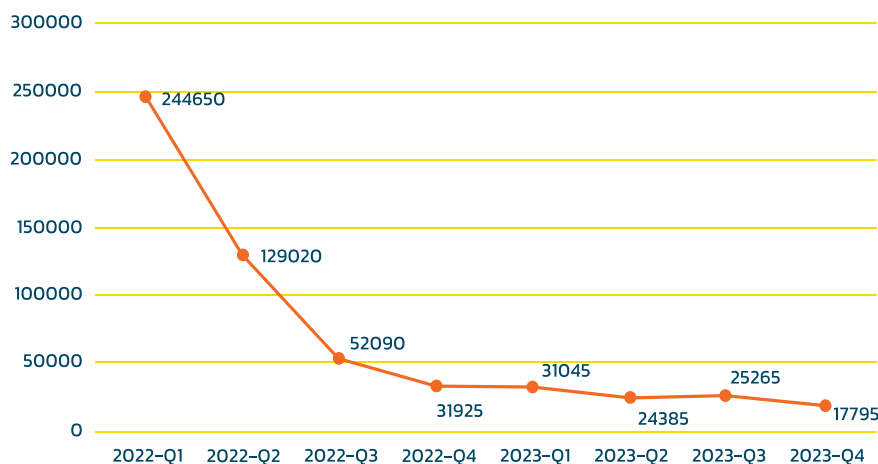
Rys. 1. Liczba obywateli Ukrainy na terytorium Republiki Czeskiej z ważnym statusem ochrony czasowej (stan na koniec miesiąca), liczba osób, okres lat 2022-2024².

Dane Eurostatu³ pokazują, że większość ukraińskich wymuszonych migrantów otrzymała status ochrony czasowej w pierwszych dwóch kwartałach 2022 roku. W szczególności w pierwszej połowie 2022 roku status ten przyznano ponad 83%, czyli 370 000 osób, które przybyły. W 2023 roku liczba uchodźców ze statusem ochrony czasowej znacznie spadła do około 100 000, co stanowiło mniej niż 20% całkowitej liczby w latach 2022-2023 (Rys. 2).

¹ UNHCR (2024). Ukraine Refugee Situation – Data Explanatory Note. Operational Data Portal. URL: <https://data.unhcr.org/en/situations/ukraine#category-25-520683>

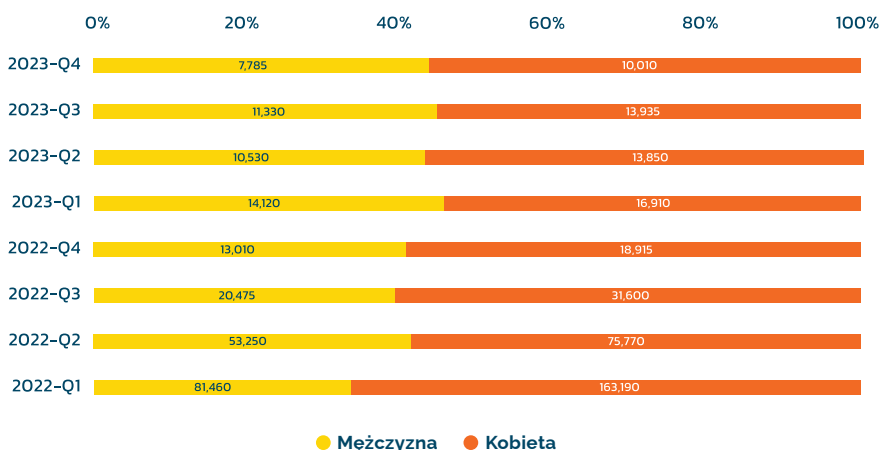
² Eurostat (2024). Data Browser. Beneficiaries of temporary protection at the end of the month by citizenship, age and sex – monthly data. URL: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/MIGR_ASYTPSM_custom_7394287/default/table?lang=en

³ Eurostat (2024). Data Browser. Decisions granting temporary protection by citizenship, age and sex – quarterly data. Statistics. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/bookmark/684d8bce-a18d-4ac7-a3c0-69f2b38f2770?lang=en>

Rys 2. Dynamika pozytywnych decyzji o nadaniu statusu ochrony czasowej obywatelom Ukrainy, liczba decyzji, dane kwartalne, okres lat 2022-2023.

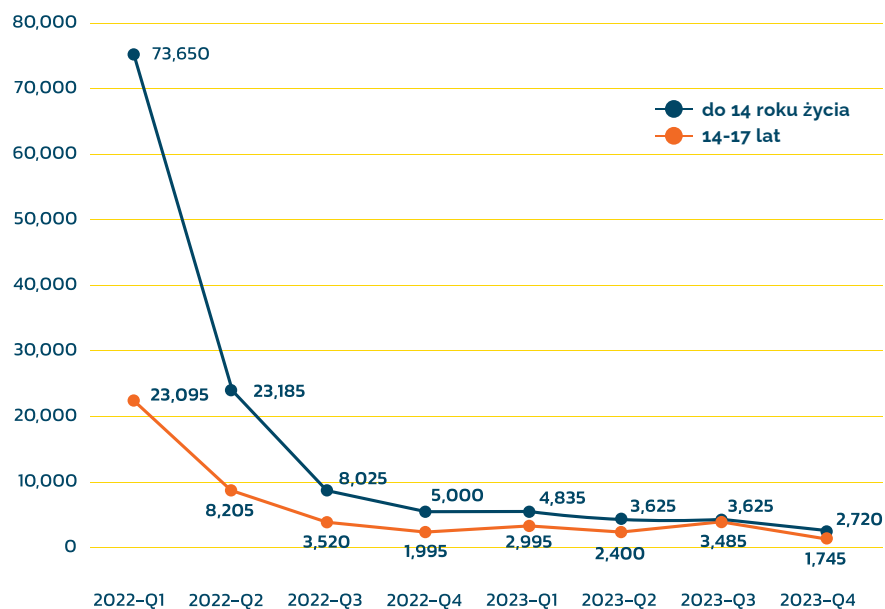
Wśród wymuszonych migrantów ze statusem ochrony czasowej kobiety (62%) przewyższały liczebnie mężczyzn (38%). Stosunek ten został ustalony w 2022 roku, kiedy większość migrantów przybyła się do Czech. Jednak w 2023 roku dynamika między płciami zmieniła się i stała się bardziej zrównoważona, przy czym mężczyźni stanowili 44%, a kobiety 56% (Rys 3).

Rys 3. Dynamika pozytywnych decyzji o przyznaniu statusu ochrony czasowej obywatelom Ukrainy, rozkład płci, dane kwartalne, okres lat 2022-2023⁴.

Analiza statystyk Eurostatu dotyczących odsetka ukraińskich dzieci, które przybyły do Czech w latach 2022-2023, wykazała, że większość z nich to dzieci w wieku poniżej 14 lat (73%). Natomiast dzieci w wieku od 14 do 17 lat było 27%. Większość dzieci przybyła w ciągu pierwszych dwóch kwartałów 2022 roku, a ich łączny udział w ciągu dwóch lat wyniósł 31% wszystkich migrantów wojennych, którzy przybyli do kraju.

⁴ Eurostat (2024). Data Browser. Decisions granting temporary protection by citizenship, age and sex (Male & Female) – quarterly data. Statistics. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/bookmark/d13f30bd-749d-4625-abff-b15eb74451a?lang=en>

Rys. 4. Dynamika pozytywnych decyzji o przyznaniu statusu ochrony czasowej ukraińskim dzieciom, rozkład wiekowy (poniżej 14 lat i od 14 do 17 lat), dane kwartalne, okres lat 2022-2023⁵.

⁵ Eurostat (2024). Data Browser. Decisions granting temporary protection by citizenship, age and sex (Less than 14 years & From 14 to 17 years) – quarterly data. Statistics. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/bookmark/bcf76946-b9e6-473c-a98d-9a599ecaa09c?lang=en>

Czeska polityka wobec ukraińskich migrantów wojennych

Rada Unii Europejskiej przyjęła decyzję wykonawczą nr 2022/382 z dnia 4 marca 2022 roku w odpowiedzi na falę migrantów wojennych z Ukrainy, gwarantującą przyznanie statusu ochrony czasowej na podstawie art. 5 Dyrektywy 2001/55/WE. Republika Czeska była jednym z pierwszych krajów w Europie, które zaczęły przygotowywać i przyjmować swoje wewnętrzne regulacje w celu zapewnienia Ukraińcom odpowiedniego statusu.

W dniu 21 marca 2022 roku czeski parlament przyjął ustawę nr 65/2022 «O niektórych środkach w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium Ukrainy spowodowanym inwazją wojsk rosyjskich». Ustawa ta (nieformalnie znana jako «Ustawa o Ukrainie» lub «Lex Ukrajina») stała się głównym aktem prawnym w dziedzinie ochrony ukraińskich uchodźców. Ogólnie rzecz biorąc, ustawa zawierała następujące postanowienia:

- tymczasowa ochrona jest przyznawana na okres jednego roku przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych lub Policję Republiki Czeskiej;
- bezpłatny dostęp do rynku pracy i pomoc w znalezieniu pracy (Agencja Rozwoju Biznesu i Inwestycji stworzyła platformę Jobs4UA.cz, która łączy czeskie firmy z ukraińskimi osobami poszukującymi pracy);
- prawo do zasiłku dla bezrobotnych;
- humanitarna i społeczna pomoc finansowa;
- zapewnienie zakwaterowania i wsparcia finansowego osobom przyjmującym ukraińskich wymuszonych migrantów;
- bezpłatny transport.

Ponadto Ukraińcy mieli prawo do bezpłatnego ubezpieczenia zdrowotnego oraz równego i bezpłatnego dostępu do edukacji dla dzieci. Ponadto migranci wojenni, którzy znajdowali się w trudnej sytuacji finansowej, otrzymywali płatności za pośrednictwem Urzędu Pracy, których wysokość wahała się od 300 do 400 koron dziennie⁶.

Ważne były gwarancje opieki zdrowotnej i wprowadzenie systemu środków dla dzieci poniżej 15 roku życia, które przybyły do Republiki Czeskiej bez opiekunów prawnych⁷. Stworzenie odpowiedniego systemu warunków zapewniających prawo do pracy bez żadnych zezwoleń zostało oddzielnie zapisane w ustawie nr 66/2022 z dnia 21 marca 2022 roku «O środkach w dziedzinie zatrudnienia i opieki społecznej w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium Ukrainy spowodowanym inwazją wojsk rosyjskich». Definiuje ona osoby posiadające status ochrony czasowej jako uczestników prawa pracy, co daje im prawo do pracy na równych warunkach z obywatelami Republiki Czeskiej⁸.

Jednym z głównych elementów polityki czeskiego rządu w zakresie zatrudniania obywateli Ukrainy była organizacja bezpłatnych kursów językowych. Umożliwiło to osobom przemieszczonym zarejestrowanym jako osoby poszukujące pracy ubieganie

⁶ Мотрук С. (2023). Політика Чеської Республіки щодо біженців російсько-української війни: головні тенденції та нові виклики. *European historical studies*, 25 (2), 59-73.

⁷ Zakony pro lidi (2024). Fragment #f7372432 zákona č. 65/2022 Sb. o některých opatřeních v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaným invazí <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2022-65#f7372432>

⁸ Zakony pro lidi (2024). Fragment #f7372507 zákona č. 66/2022 Sb. o opatřeních v oblasti zaměstnanosti a oblasti sociál ního zabezpečení v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaným invazí vojsk Ruské federace – nění od 01.07.2024. URL: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2022-66#f7372507>

się o dofinansowanie kursów języka czeskiego. Rząd ustanowił przepisy dotyczące pomocy «dávka» dla migrantów, których dochody nie pozwalają na zaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych. Jednocześnie rejestracja w Czeskim Urzędzie Pracy była okazją do znalezienia pracy. Migrantom wojennym zapewniono szeroki zakres warunków zatrudnienia: uczciwe i równe traktowanie przez czeskich pracodawców, pracę zgodnie z umową o pracę, kwestie wynagrodzenia i gwarancji płacy minimalnej, bezpieczne warunki, dostępność ubezpieczenia zdrowotnego i społecznego oraz płatnego urlopu. Najwyższy organ ustawodawczy Republiki Czeskiej zastrzegł, że w przypadku naruszenia praw pracowniczych należy skontaktować się z Ministerstwem Pracy i Spraw Społecznych oraz Państwową Inspekcją Pracy⁹.

Republika Czeska również ułatwiła integrację i adaptację wymuszonych migrantów do nowych warunków życia poprzez bezpłatną pomoc prawną i psychologiczną. Po pierwsze, czeskie Ministerstwo Spraw Wewnętrznych stworzyło dwujęzyczną stronę internetową dla obywateli Ukrainy przebywających na jego terytorium. Po drugie, w radiu i telewizji nadawano różne programy w języku ukraińskim. Po trzecie, stworzono aplikacje na urządzenia mobilne – Smart Migration i Umapa¹⁰.

Następnie czeski parlament przyjął następujące ustawy – nr 175/2022, nr 198/2022 i nr 206/2022 – które dotyczyły stworzenia krajowego systemu warunków przyjmowania i integracji wymuszonych migrantów. Były to różne środki mające na celu lepsze zapewnienie dostępu do usług i określenie wymagań w tym zakresie, a także zapewnienie mieszkań jako usługi publicznej. Ustawy te stały się konsekwentnym dodatkiem do priorytetowej wersji «Lex Ukraine», a wprowadzone do niej zmiany są wdrażane na poszczególnych etapach¹¹.

Pod koniec 2023 roku Republika Czeska przyjęła rozporządzenie, które przedłuży tymczasową ochronę migrantów wojennych z Ukrainy do 2025 roku. Aby to zrobić, Ukraińcy powinni zarejestrować się na stronie internetowej czeskiego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych. Status ten będzie nadal zapewniał migrantom dostęp do rynku pracy, publicznego ubezpieczenia zdrowotnego, edukacji i innych usług socjalnych. Od lipca tego roku wejdą w życie zmiany w zakresie wsparcia zakwaterowania migrantów i obliczania humanitarnej pomocy finansowej w Republice Czeskiej, zgodnie z poprawką legislacyjną znaną jako «Lex Ukraine V»¹².

Tak więc, dzięki terminowej i szeroko zakrojonej działalności legislacyjnej, Republika Czeska była w stanie stworzyć i wdrożyć korzystne warunki dla integracji i adaptacji ukraińskich wymuszonych migrantów, którzy często w ciągu dwóch lat od inwazji na pełną skalę wybierali ten kraj jako główne miejsce zamieszkania. Politykę państwa można określić jako pozytywną w stosunku do przyjmowania migrantów wojennych z Ukrainy, ale jednocześnie jako zmieniającą się zgodnie z interesami władz krajowych w ramach polityki migracyjnej.

⁹ Андрощук І. (2023). Політика Чеської Республіки щодо захисту українських біженців після повномасштабного вторгнення російської федерації в Україну. Наукові праці Міжрегіональної академії управління персоналом. Політичні науки та публічне управління, 71 (5), С. 19. Також відповідну інформацію слід шукати на сайті Державної служби зайнятості Чеської Республіки. URL: <https://www.mpsv.cz>

¹⁰ Ministerstvo práce a sociálních věcí (2024). Pomoc občanům Ukrajiny. URL: <https://www.mpsv.cz/pomoc-ukrajine>

¹¹ Мотрук С. (2023). Політика Чеської Республіки щодо біженців російсько-української війни: головні тенденції та нові виклики. European historical studies, 25 (2), С. 65.

¹² Blin S., Cahill Billings N. (2022) 'Czech Republic: A social protection country profile for the Ukraine crisis response'. Social Protection Technical Advice. Assistance and Resources (STAAR) Facility. DAI Global UK Ltd: United Kingdom.

Rola społeczeństwa obywatelskiego w pomaganiu ukraińskim migrantom wymuszonym

Wsparcie i pomoc udzielana migrantom wojennym z Ukrainy zależała również w dużej mierze od organizacji pozarządowych na poziomie lokalnym. Według UNHCR, dzięki organizacjom pozarządowym migranci wymuszone w Czechach początkowo otrzymali podstawową pomoc, a następnie były zaspokajane inne specyficzne potrzeby, takie jak dostęp do informacji, porady prawne, wsparcie medyczne i psychospołeczne oraz opieka nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi¹³. Utworzono sieci regionalnych ośrodków pomocy (KACPU) z udziałem instytucji państwowych, pracowników socjalnych i medycznych oraz wolontariuszy. Dzięki szybkiej reakcji czeskiego społeczeństwa, szkoły, sale gimnastyczne i kluby zostały przygotowane jako miejsca zakwaterowania migrantów wojennych. W rezultacie sektor społeczeństwa obywatelskiego stał się wiarygodnym i niezbędnym partnerem we wspieraniu państwa w wypełnianiu jego funkcji informacyjnych i humanitarnych w latach 2022-2024.

Wiele lokalnych organizacji pozarządowych było zaangażowanych we wspieranie i ułatwianie integracji Ukraińców w Republice Czeskiej. Konsorcjum Organizacji Pomocy Migrantom odegrało szczególnie ważną rolę w tych procesach. Zostało ono założone jako organizacja parasolowa dla organizacji pozarządowych, które są rzecznikami praw cudzoziemców w kraju. Składa się z ponad dwóch dziesiątków organizacji, które zapewniają pomoc humanitarną, doradztwo prawne i społeczne dla migrantów, podnoszą świadomość społeczną i promują dialog międzykulturowy. Konsorcjum koordynuje współpracę między organizacjami pozarządowymi i rozwija sieć partnerów w sektorze migracyjnym. Zrzeszenie opiera się na doświadczeniu, wiedzy i badaniach, aby analizować aktualne trendy i formułować rekomendacje eksperckie. Konsorcjum współpracuje zarówno z władzami państwowymi, jak i organizacjami międzynarodowymi, instytucjami edukacyjnymi i mediami, co pogłębia partnerstwa na rzecz pomocy migrantom (w tym z Ukrainy) na bieżąco i w teraźniejszości¹⁴.

Jednym z ważnych obszarów działalności czeskich organizacji pozarządowych w latach 2022-2024 była kwestia zatrudnienia, kiedy to w ramach odpowiednich programów migrantom wojennym z Ukrainy zaoferowano możliwość rozpoczęcia lub przywrócenia działalności gospodarczej w kraju pobytu. Innym ważnym tematem była pomoc psychiatryczna i psychospołeczna w trudnych sytuacjach emocjonalnych, a także zaangażowanie migrantów do działalności w wolontariacie¹⁵. Organizacje zwróciły uwagę na wzmocnienie dialogu międzykulturowego w celu komunikacji między różnymi grupami etnicznymi, w tym migrantami wojennymi z Ukrainy. Dlatego nieodłącznym elementem była regularna organizacja różnych wydarzeń informacyjnych, szkoleniowych, edukacyjnych i społeczno-kulturalnych w celu poprawy warunków interakcji międzyludzkich. W tym kontekście rola niektórych organizacji

¹³ Blin S., Cahill Billings N. (2022) 'Czech Republic: A social protection country profile for the Ukraine crisis response'. Social Protection Technical Advice. Assistance and Resources (STAAR) Facility. DAI Global UK Ltd: United Kingdom. P. 8.

¹⁴ Konsorcium nevládních organizací pracujících s migranty (2024). Členské organizace. URL: <https://migracnikonsorcium.cz/cs/>

¹⁵ Мотрук С. (2023). Політика Чеської Республіки щодо біженців російсько-української війни: головні тенденції та нові виклики. European historical studies, 25 (2), С. 67.

koncentrowała się na monitorowaniu sytuacji integracji i unikaniu segregacji w czeskim społeczeństwie¹⁶. Istnieją również organizacje pozarządowe ukraińskiej diaspory w Republice Czeskiej, które pomagają wymuszonym migrantom w rozwiązywaniu przede wszystkim problemów legislacyjnych, zachowaniu tradycji kulturowych i tożsamości narodowej.

Tak więc, zarówno ze względu na szeroki zasięg ilościowy organizacji pozarządowych, jak i obszary ich działalności, państwo otrzymało znaczne wsparcie we wdrażaniu kompleksowej pomocy migrantom wojennym z Ukrainy w ich integracji, adaptacji i urządzaniu się w Republice Czeskiej jako kraju przyjmującym. Taka interakcja między sektorem społecznym a władzami krajowymi i lokalnymi w rozwiązywaniu licznych kwestii prawnych, społecznych, ekonomicznych itp. była skuteczna dla obu stron: zarówno państwa i społeczeństwa, które przyjęło Ukraińców, jak i migrantów wojennych, którzy otrzymali korzystne warunki życia w latach 2022-2024.

¹⁶ UNHCR (2024). UNHCR Czechia Help website – Community events. URL: <https://help.unhcr.org/czech/uk/where-to-see-help/community-events/>

Przykłady najlepszych praktyk współpracy między organizacjami pozarządowymi w Czechach a samorządami terytorialnymi w celu załatwiania spraw ukraińskich migrantów wojennych

NAZWA ORGANIZACJI POZARZĄDOWEJ

**CENTRUM POMOCY HUMANITARNEJ CEHUPO W TEPLICACH
(REPUBLIKA CZESKA)**

Centrum Pomocy Humanitarnej CeHuPo w Teplicach (Republika Czeska) jest pozarządową organizacją non-profit opartą na ideałach humanizmu, wolności, równości i solidarności. Centrum zostało oficjalnie otwarte 1 października 2022 roku, ale rozwija swoją działalność od marca tego samego roku w pomieszczeniach domu swojej założycielki, Lucie Beyerovej.

Organizacja oferuje szeroki zakres usług, w tym pomoc humanitarną (ubrania, meble, przybory kuchenne i artykuły dziecięce), wsparcie psychologiczne i doradztwo w zakresie zatrudnienia.

Centrum również regularnie organizuje wydarzenia, takie jak seminaria, wykłady i spotkania z ekspertami, którzy mogą pomóc ukraińskim migrantom wymuszonym w Czechach w rozwiązywaniu różnych problemów związanych z adaptacją w nowym kraju.

NAZWA PROJEKTU LUB INICJATYWY

**ADAPTACJA, INTEGRACJA I WSPARCIE PSYCHOSPOŁECZNE
DLA OSÓB OBJĘTYCH OCHRONĄ TYMCZASOWĄ**

PARTNERZY PROJEKTU

SOS Ukraina «Człowiek w potrzebie», miasto Teplice i Ministerstwo Spraw Wewnętrznych we współpracy z UNHCR, Czeskim Czerwonym Krzyżem, Międzynarodową Organizacją ds. Migracji (IOM), Inicjatywą Ukraińską, Kontem Bariéry.

OPIS PROJEKTU LUB INICJATYWY

MIEJSCE REALIZACJI

Republika Czeska, region ustecki (Teplice, Bílina, Krupka, Ústí nad Labem i okolice)

CZAS TRWANIA REALIZACJI

2022 – do chwili obecnej

CELE PROJEKTU

- pomoc wymuszonym migrantom, a także ich dzieciom i osobom starszym w poradzeniu sobie z przeniesieniem się do nowego kraju;
- zapewnienie prawdziwej pomocy, która obejmuje przyjazne podejście i zrozumienie;
- wzięcie wymuszonych migrantów «pod swoje skrzydła» i udzielenie im pomocy w wykorzystaniu tego okresu życia do rozwoju osobistego;
- pomoc we wspieraniu praktyk kulturowych z naciskiem na ich własne;
- przywrócenie podstawowych potrzeb wymuszonych migrantów – mieszkania, sprzętu, pracy, szkoły, przedszkola, opieki zdrowotnej;
- zwiększenie szans wymuszonych migrantów na odniesienie sukcesu w kraju przyjmującym poprzez działania edukacyjne, kursy i coaching;
- zapewnienie pomocy psychologicznej migrantom wymuszonym i we wspieraniu się nawzajem.

RODZAJE DZIAŁALNOŚCI W RAMACH PROJEKTU I JEGO WYNIKI

Zespół projektu zapewnia wsparcie ukraińskim migrantom wymuszonym, prowadzi negocjacje z instytucjami, władzami miasta i organizacjami. W ramach projektu udało się zebrać ponad 3 miliony koron, które zostały wykorzystane do zapewnienia bezpośredniej pomocy wymuszonym migrantom, takiej jak depozyty mieszkaniowe, zakup sprzętu mieszkaniowego i ubezpieczenie domu. Centrum zdołało zatrudnić 8 wymuszonych migrantów, którzy pracują w obszarach adaptacji i pomocy humanitarnej. W ciągu 2023 roku organizacja udzieliła schronienia ponad 45 rodzinom z pełną opieką w ramach projektu – od negocjowania warunków mieszkaniowych po osiedlenie się i

otrzymanie całego wyposażenia, ponieważ domy w Czechach są wynajmowane puste. Zespół Centrum pomógł zapisać dzieci wymuszonych migrantów do szkół i przedszkoli, a także zapewnić im zajęcia rekreacyjne.

Co miesiąc do 120 wymuszonych migrantów korzysta z usług dwóch psychologów projektu. W razie potrzeby specjaliści pracują również po godzinach i w weekendy.

W sumie program pomógł dziesiątkom ukraińskich wymuszonych migrantów w rozwiązaniu ich pilnych problemów społecznych i ekonomicznych.

ELEMENTY, KTÓRE PRZYCZYNIŁY SIĘ DO REALIZACJI PROJEKTU

Głównie czynnik ludzki i zrozumienie złożonej sytuacji. Lokalni politycy nie zapewnili wsparcia w pierwszym roku pełnoskalowej inwazji Rosji na Ukrainę. Sytuacja poprawiła się po tym, jak zespół Centrum czynił lobbing w tej sprawie i wskazał na potrzebę pomocy finansowej.

Początkowo największe wsparcie finansowe zapewniła Fundacja SOS Ukraina «Człowiek w Potrzebie». Innym ważnym darczyńcą była Międzynarodowa Organizacja ds. Migracji (IOM).

WYZWANIA LUB PROBLEMY

Duża zmienność sytuacji i wydarzeń w samej Ukrainie. Napływ aktywistów do pracy w Centrum, które jest niedofinansowane, i odpływ wolontariuszy po dwóch i pół roku. Bardzo trudno jest pracować 24 godziny na dobę, 7 dni w tygodniu pod presją i martwić się o to, jak organizacja może wspierać wymuszonych migrantów, a jednocześnie zbierać fundusze na utrzymanie Centrum.

NAZWA ORGANIZACJI POZARZĄDOWEJ

UKRAIŃSKA INICJATYWA POŁUDNIOWYCH MORAW

Ukraińska Inicjatywa Południowych Moraw to czeska pozarządowa organizacja non-profit, która wspiera Ukraińców w Czechach i promuje ukraiński język, kulturę, historię i obecne realia wśród Czechów. Organizacja została założona przez działaczy z Ukrainy w 2014 roku.

Misją organizacji jest tworzenie pozytywnego wizerunku Ukrainy poprzez prezentację ukraińskiej kultury i języka mieszkańcom Brna i Moraw Południowych; promowanie pozytywnych relacji między obywatelami Czech i Ukraińcami, a także tworzenie przestrzeni do wzajemnego dialogu.

Główne działania: organizacja wydarzeń kulturalnych, edukacyjnych i innych; kursy językowe i prowadzenie ukraińskiej biblioteki; dostarczanie informacji niezbędnych do integracji Ukraińców z czeskim społeczeństwem.

NAZWA PROJEKTU LUB INICJATYWY

CENTRUM UKRAIŃSKIE W BRNIE

PARTNERZY PROJEKTU

Ratolest, Urząd Miasta Brna, Stowarzyszenie Edukacyjne Kobiet «Wiosna», Ośrodek JMK dla Cudzoziemców.

OPIS PROJEKTU LUB INICJATYWY

MIEJSCE REALIZACJI

Republika Czeska, Brno

CZAS TRWANIA REALIZACJI

2022 – do chwili obecnej

CELE I ZADANIA PROJEKTU

Centrum ma na celu ułatwienie integracji Ukraińców z czeskim społeczeństwem, a także prezentację Ukrainy w Republice Czeskiej na różnych poziomach.

RODZAJE DZIAŁALNOŚCI W RAMACH PROJEKTU I JEGO WYNIKI

Centrum oferuje szeroki zakres usług, które pomagają wymuszonym migrantom poczuć się mile widzianymi i wspierają ich w nowym środowisku. Oprócz profesjonalnej pomocy psychologicznej i prawnej, doradztwa społecznego i kursów języka czeskiego, zespół Centrum organizuje również różne wykłady, warsztaty i grupy dla dzieci. Prawie wszystkie usługi Centrum są świadczone dla wymuszonych migrantów bezpłatnie.

ELEMENTY, KTÓRE PRZYCZYNIŁY SIĘ DO REALIZACJI PROJEKTU

Otwartość władz na współpracę, dodatkowe finansowanie wydarzeń i wsparcie ze strony partnerów. Również jakość i intensywna praca samego zespołu projektowego, inicjatywa i rzecznictwo.

WYZWANIA LUB PROBLEMY

Niewystarczające finansowanie, ponieważ większość dotacji obejmuje wsparcie materialne lub bezpośrednią pracę z klientami. Jednak aby organizacja mogła odnieść sukces, konieczne jest również posiadanie personelu wspierającego pracę samej organizacji (zarządzanie projektami, księgowość, marketing itp.). Finansowanie tych stanowisk jest trudne.

NAZWA ORGANIZACJI POZARZĄDOWEJ

PRASKI MAJDAN

Praski Majdan to organizacja non-profit założona przez czeskich i ukraińskich aktywistów wspierających Rewolucję Godności. Inicjatywa jest jedną z najdłużej trwających akcji ulicznych, która rozpoczęła się 6 września 2014 r. na Rynku Staromiejskim w Pradze.

Organizacja jest stowarzyszeniem zwolenników wartości demokratycznych, praw człowieka, wolności, współpracy europejskiej i transatlantyckiej oraz integracji europejskiej Republiki Czeskiej i Ukrainy. Jej celem jest edukacja, promowanie współpracy czesko-ukraińskiej i wspieranie integracji europejskiej Ukrainy.

Praski Majdan nie tylko informuje społeczność europejską o wydarzeniach w Ukrainie, ale także prowadzi projekty humanitarne i zbiera fundusze na bezpośrednią pomoc ofiarom rosyjskiej agresji w Ukrainie.

NAZWA PROJEKTU LUB INICJATYWY

UKRAIŃSKIE CENTRUM NUSLE – CENTRUM POMOCY UKRAINIE

PARTNERZY PROJEKTU

Urząd Miasta Pragi, Rada Miasta Praga 4 i Człowiek w Potrzebie

OPIS PROJEKTU LUB INICJATYWY

MIEJSCE REALIZACJI

Republika Czeska, Praga

CZAS TRWANIA REALIZACJI

2022 – do chwili obecnej

CELE I ZADANIA PROJEKTU

Centrum ma na celu ułatwienie integracji i adaptacji ukraińskich wymuszonych migrantów w czeskim społeczeństwie, a także pomoc Ukraińcom w uniezależnieniu się od pomocy humanitarnej.

RODZAJE DZIAŁALNOŚCI W RAMACH PROJEKTU I JEGO WYNIKI

Centrum NUSLE stało się bezpieczną przystanią dla tysięcy Ukraińców, którzy zostali zmuszeni do opuszczenia swojego kraju z powodu wojny na pełną skalę.

Zespół inicjatywy pomaga ukraińskim migrantom wymuszonym w znalezieniu mieszkania, zatrudnienia, opieki medycznej i edukacji dla dzieci i młodzieży. Personel Centrum zapewnia również informacje, wsparcie psychologiczne i społeczne. Średnio miejsce to odwiedza 2 500 osób miesięcznie.

Ponadto Centrum otrzymuje i wysyła pomoc humanitarną, środki medyczne, sprzęt, maszyny i wyposażenie ochronne w celu ratowania życia ukraińskich żołnierzy.

ELEMENTY, KTÓRE PRZYCZYNIŁY SIĘ DO REALIZACJI PROJEKTU

Profesjonalny i proaktywny zespół Centrum Nusle; współpraca z agencjami rządowymi i organizacjami pozarządowymi; zaufanie, solidarność i wsparcie finansowe ze strony partnerów projektu i darczyńców.

NAZWA PROJEKTU LUB INICJATYWY

UKRAIŃSKA PRZESTRZEŃ MŁODZIEŻOWA CREATIVE HUB NUSLE

PARTNERZY PROJEKTU

Rada Miasta Pragi 4 i Człowiek w Potrzebie

OPIS PROJEKTU LUB INICJATYWY

MIEJSCE REALIZACJI

Republika Czeska, Praga

CZAS TRWANIA REALIZACJI

2023 – do chwili obecnej

CELE I ZADANIA PROJEKTU

Przestrzeń Młodzieżowa ma na celu stworzenie w Pradze społeczności, w której ukraińska młodzież może znaleźć nowych przyjaciół, wszechstronnie się rozwijać, robić swoje ulubione rzeczy w otoczeniu podobnie myślących ludzi oraz bezpiecznie, ciekawie i pożytecznie spędzać wolny czas.

RODZAJE DZIAŁALNOŚCI W RAMACH PROJEKTU I JEGO WYNIKI

HUB Nusle łączy młodych ludzi i zapewnia przestrzeń do planowania i organizowania różnych nieformalnych, edukacyjnych, rozrywkowych i kulturalnych wydarzeń, a także promowania społecznej roli młodych ludzi w społeczeństwie.

HUB zapewnia kreatywne warsztaty dla młodych ludzi, kursy językowe, szkolenia w zakresie rozwoju umiejętności komunikacyjnych, rozwoju osobistego, samostanowienia zawodowego, a co najważniejsze, przyjazne spotkania z czeskimi

rówieśnikami. Przestrzeń tworzy swobodną atmosferę dla nowych znajomości i komunikacji w kręgu podobnie myślących ludzi za pośrednictwem społeczności ukraińskiej i czeskiej.

ELEMENTY, KTÓRE PRZYCZYNIŁY SIĘ DO REALIZACJI PROJEKTU

Profesjonalny i proaktywny zespół Creative HUB Nusle, a także wsparcie finansowe ze strony partnerów projektu i darczyńców.

NAZWA ORGANIZACJI POZARZĄDOWEJ

REGIONALNY ZWIĄZEK UKRAIŃSKI W CZECHACH WSCHODNICH

Regionalny Związek Ukraiński w Czechach Wschodnich jest organizacją non-profit, która wspiera kulturę, tradycje i zwyczaje narodu ukraińskiego w Czechach i za granicą. Związek organizuje wydarzenia kulturalne, turystyczne i sportowe. Jego celem jest zjednoczenie Ukraińców w Czechach Wschodnich, zapewnienie im wszelkich możliwych informacji i wsparcia w integracji ze społeczeństwem europejskim.

NAZWA PROJEKTU LUB INICJATYWY

WSPARCIE INFORMACYJNE DLA UKRAIŃCÓW POSIADAJĄCYCH STATUS OCHRONY CZASOWEJ W HRADEC KRÁLOVÉ

PARTNERZY PROJEKTU

Centrum Integracji dla Cudzoziemców w Hradec Králové, Urząd Miasta Hradec Králové, Urząd Powiatowy Hradec Králové, UNHCR

OPIS PROJEKTU LUB INICJATYWY

MIEJSCE REALIZACJI

Republika Czeska, Hradec Králové

CZAS TRWANIA REALIZACJI

15 kwietnia 2024 r. – 31 lipca 2024 r.

CELE I ZADANIA PROJEKTU

Inicjatywa ma na celu pomoc Ukraińcom w integracji i adaptacji do środowiska nowego kraju zamieszkania, a także zapewnienie aktualnych informacji na temat możliwości i praw ukraińskich wymuszonych migrantów w Czechach.

RODZAJE DZIAŁALNOŚCI W RAMACH PROJEKTU I JEGO WYNIKI

Projekt obejmuje wykłady i warsztaty dotyczące adaptacji Ukraińców w nowym środowisku, a także szkolenia z zakresu rozwoju osobistego i zawodowego. Spotkania odbywały się w każdy piątek.

ELEMENTY, KTÓRE PRZYCZYNIŁY SIĘ DO REALIZACJI PROJEKTU

Władze są otwarte na współpracę, a działania projektowe organizacji są wspierane przez władze regionalne i miejskie.

WYZWANIA LUB PROBLEMY

Poszukiwanie pomieszczeń do realizacji projektu, ponieważ nie ma funduszy na długoterminowy wynajem.

NAZWA PROJEKTU LUB INICJATYWY

DNI KULTURY UKRAIŃSKIEJ W HRADEC KRÁLOVÉ

PARTNERZY PROJEKTU

Centrum Integracji Cudzoziemców w Hradec Králové, Urząd Miasta Hradec Králové, Urząd Powiatowy Hradec Králové

OPIS PROJEKTU LUB INICJATYWY

MIEJSCE REALIZACJI

Republika Czeska, Hradec Králové

CZAS TRWANIA

2013 – do chwili obecnej

CELE I ZADANIA PROJEKTU

Dni Kultury Ukraińskiej mają na celu przybliżenie mieszkańcom miasta i gościom ukraińskiej kultury, sztuki i tradycji. Jednocześnie festiwal jest podziękowaniem dla mieszkańców miasta i regionu Hradec Králové za pomoc Ukraińcom.

RODZAJE DZIAŁALNOŚCI W RAMACH PROJEKTU I JEGO WYNIKI

Festiwal tradycyjnie odbywa się co roku we wrześniu i trwa kilka dni. Impreza ma zawsze bogaty program: warsztaty twórcze i konkursy dla dzieci i młodzieży, pokaz mody ukraińskiej, wystawy malarstwa, ceramiki i haftu, plener artystyczny, koncerty i wycieczki. Dni Kultury Ukraińskiej są okazją dla ogółu społeczeństwa do poznania Ukrainy, a dla ukraińskich wymuszonych migrantów do spotkania się i wzajemnego wsparcia.

ELEMENTY, KTÓRE PRZYCZYNIŁY SIĘ DO REALIZACJI PROJEKTU

Otwartość władz na współpracę, w szczególności projekt jest wspierany finansowo przez władze regionalne i miejskie.

NAZWA ORGANIZACJI POZARZĄDOWEJ

INSTYTUT SKAUTOWY

Instytut Skautowy działa w duchu wartości ruchu skautowego i promuje panujące w społeczeństwie zasady demokracji, wolności i solidarności, a także pomaga ludziom rozwijać się i realizować swój potencjał. Misją jest zachowanie pamięci o skautingu, promowanie go i udostępnianie do badań. Organizacja tworzy przestrzeń do spotkań, dyskusji i poszukiwania nowych impulsów.

NAZWA PROJEKTU LUB INICJATYWY

CENTRUM SPOŁECZNE «ŚWIATŁO»

PARTNERZY PROJEKTU

Władze miejskie w Pradze, Instytut Skautingu, Alza, Simplea pojišťovna, Międzynarodowa Organizacja ds. Migracji (IOM) w Republice Czeskiej.

OPIS PROJEKTU LUB INICJATYWY

MIEJSCE REALIZACJI

Republika Czeska, Praga

CZAS TRWANIA REALIZACJI

2022 – do chwili obecnej

CELE I ZADANIA PROJEKTU

Centrum Społeczne «Światło» pomaga w adaptacji i integracji ukraińskich wymuszonych migrantów w Czechach. Przestrzeń została stworzona dla Ukraińców i mieszkańców, którzy są otwarci na komunikację, nowe znajomości i współpracę. Centrum jest miejscem, w którym można zdobyć nową wiedzę i nabrać sił do dalszych działań.

RODZAJE DZIAŁALNOŚCI W RAMACH PROJEKTU I JEGO WYNIKI

Centrum Społeczne «Światło» to bezpieczna przestrzeń, która łączy ludzi i zapewnia możliwość spotkania się i wzajemnej komunikacji. Organizacja prowadzi:

- doradztwo społeczne, prawne i psychologiczne, w tym w zespole jest zatrudniony pełnoetatowy psycholog;
- bezpłatne kursy języka czeskiego i kluby konwersacyjne, a także grupy uczące się języka angielskiego;
- doradztwo zawodowe, a także różne kluby biznesowe i kobiece;
- kursy umiejętności finansowych i kursy zawodowe online;
- zajęcia z rysunku, w tym różne warsztaty kreatywne, arteterapia i terapia zabawą;
- klub filmowy i różne warsztaty teatralne;
- różnorodne aktywności fizyczne, takie jak zumba, joga, fitness, bachata i gimnastyka.

W centrum społeczności znajduje się biblioteka i pokój do nauki z bezpłatnym dostępem, w którym można pracować i uczyć się. W popołudnia w dni powszednie dostępny jest również kącik dla dzieci, w którym rodzice mogą zostawić swoje pociechy. Ponadto w przestrzeni tej mieści się centrum kontaktowe wsparcia informacyjnego dla ukraińskich wymuszonych migrantów o nazwie Infopoint – Praga pomaga Ukraińcom. Każdego dnia odwiedza je średnio 100-250 osób.

ELEMENTY, KTÓRE PRZYCZYNIŁY SIĘ DO REALIZACJI PROJEKTU

Wsparcie władz Pragi, a także inicjatywa wolontariuszy i zwykłych Ukraińców, którzy przyłączyli się do projektu.

NAZWA ORGANIZACJI POZARZĄDOWEJ

UKRAIŃSKA INICJATYWA W REPUBLICE CZESKIEJ

Ukraińska Inicjatywa w Republice Czeskiej jest organizacją non-profit, która działa na zasadzie narodowo-społecznej. Organizacja została założona przez działaczy z Ukrainy w 1993 roku. Jej celem jest wspieranie i rozwój kultury ukraińskiej w społeczeństwie europejskim i czeskim. Inicjatywa organizuje wydarzenia kulturalne i społeczne, aktywnie pomaga Ukrainie oraz zapewnia silne wsparcie humanitarne i wojenne dla naszego kraju.

NAZWA PROJEKTU LUB INICJATYWY

CZASOPISMO DLA UKRAIŃCÓW W REPUBLICE CZESKIEJ «POROHY»

PARTNERZY PROJEKTU

Czasopismo jest wydawane przy wsparciu finansowym Ministerstwa Kultury Republiki Czeskiej

OPIS PROJEKTU LUB INICJATYWY

MIEJSCE REALIZACJI

Republika Czeska, Praga

CZAS TRWANIA REALIZACJI

1992 – do chwili obecnej

CELE, ZADANIA I GŁÓWNA DZIAŁALNOŚĆ W PROJEKCIE

«Porohy» to czasopismo kulturalne i polityczne oraz przewodnik informacyjny, który pomaga Ukraińcom w Republice Czeskiej poruszać się we współczesnym środowisku i utrzymywać kontakt z Ukrainą. Czasopismo oferuje aktualne analizy, wywiady z czołowymi postaciami politycznymi, społecznymi i kulturalnymi, a także wydarzenia historyczne i kulturalne, zapowiedzi wydarzeń i praktyczne porady dla osób mieszkających w Czechach.

W pierwszych miesiącach pełnoskalowej inwazji Rosji na Ukrainę zespół redakcyjny opublikował specjalne wydania czasopisma. Zespół czasopisma zapewnił przegląd ważnych i wiarygodnych informacji dla nowo przybyłych ukraińskich wymuszonych migrantów na temat specyfiki pobytu w Republice Czeskiej, w tym publikacje na temat mieszkalnictwa, edukacji, finansów, opieki zdrowotnej, zatrudnienia i formalności.

NAZWA ORGANIZACJI POZARZĄDOWEJ

SLOVO 21

Slovo 21 to pozarządowa organizacja non-profit założona w 1999 roku w Pradze. Inicjatywa realizuje projekty edukacyjne i kulturalne i współpracuje głównie z dwiema grupami docelowymi – społecznością romską i obcokrajowcami mieszkającymi w Republice Czeskiej. Główne cele organizacji obejmują ochronę praw człowieka, rozwój tolerancji wobec mniejszości narodowych, walkę z rasizmem i ksenofobią, wsparcie edukacji i zatrudnienia oraz integrację mniejszości narodowych ze środowiskiem. Inicjatywa realizuje projekty na terenie całej Republiki Czeskiej.

NAZWA PROJEKTU LUB INICJATYWY

SLOVO 21 DLA UKRAINY

PARTNERZY PROJEKTU

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych Republiki Czeskiej, Ministerstwo Pracy i Spraw Społecznych Republiki Czeskiej, UNHCR, IOM, Bader Philanthropies, Fundacja Króla Baudouina, Człowiek w Potrzebie, ERGO Network, Nadace Olgy Havlové.

OPIS PROJEKTU LUB INICJATYWY

MIEJSCE REALIZACJI

Republika Czeska

CZAS TRWANIA

2022 – do chwili obecnej

CELE I ZADANIA PROJEKTU

Projekt ma na celu pomoc ukraińskim migrantom wymuszonym w integracji ze społeczeństwem Republiki Czeskiej poprzez naukę języka czeskiego, zapewnienie wsparcia informacyjnego i udział w różnych wydarzeniach kulturalnych.

RODZAJE DZIAŁALNOŚCI W RAMACH PROJEKTU I JEGO WYNIKI

Inicjatywa została uruchomiona w pierwszych tygodniach pełnoskalowej inwazji Rosji na Ukrainę. Projekt obejmuje następujące działania:

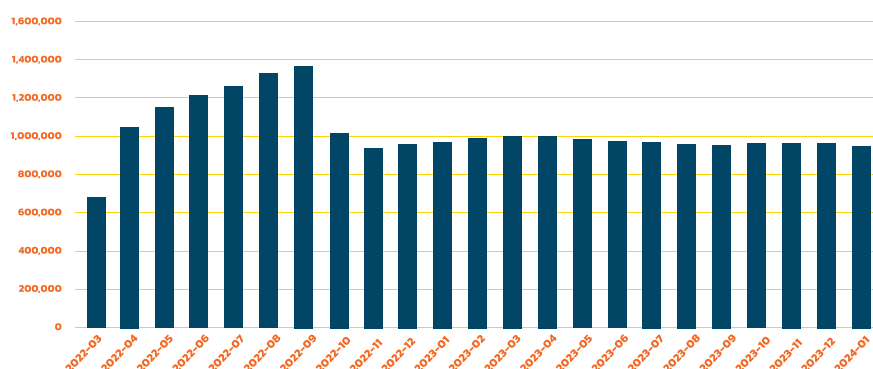
- Zapewnienie podstawowej pomocy ukraińskim migrantom wymuszonym, w tym mieszkań, żywności, odzieży, leków itp. W sumie ponad 2000 Ukraińców otrzymało pomoc humanitarną.
- Spotkania informacyjno-integracyjne, które dostarczą przydatnych informacji na temat życia w nowym środowisku: praw i obowiązków ukraińskich wymuszonych migrantów, specyfiki systemu edukacji czy opieki zdrowotnej, warunków zatrudnienia, czeskich zwyczajów i tradycji. Spotkania odbyły się w ponad 80 miastach i miejscowościach w całym kraju.
- Intensywne kursy języka czeskiego dla dorosłych i dzieci. W kursie wzięło udział prawie 1500 ukraińskich wymuszonych migrantów.
- Wydarzenia kulturalne, w tym warsztaty tańca, muzyki lub cyrku, imprezy sportowe i dni dziecka, zajęcia plastyczne i cukiernicze itp.
- Działania integracyjne dla ukraińskich kobiet i ich dzieci: mentoring, wsparcie zdrowia psychicznego i fizycznego, terapia sztuką itp.
- Przeprowadzenie ankiety na temat obecnej sytuacji i potrzeb ukraińskich wymuszonych migrantów. Badanie miało pomóc państwu w stworzeniu strategicznych materiałów dotyczących integracji Ukraińców w kraju.

ELEMENTY, KTÓRE PRZYCZYNIŁY SIĘ DO REALIZACJI PROJEKTU

Wsparcie i efektywna współpraca z partnerami projektu.

Dynamika i struktura wymuszonej migracji z Ukrainy do Polski wskutek pełnoskalowej inwazji rosyjskiej

Od początku pełnoskalowej inwazji Rosji na Ukrainę w 2022 roku znaczna liczba ukraińskich wymuszonych migrantów ubiegała się o azyl i ochronę międzynarodową w Polsce. Według stanu na czerwiec 2024 roku liczba wniosków złożonych przez ukraińskich wymuszonych migrantów o przyznanie statusu ochrony czasowej w Polsce wyniosła ponad 1,8 mln, z czego 957 500 zostało oficjalnie zarejestrowanych w kraju¹. Dodatnia dynamika wzrostu liczby obywateli Ukrainy, którym udzielono ochrony czasowej w Polsce, była obserwowana do września 2022 roku, po czym nastąpił spadek o ponad 300 tys. osób (Rys. 1). Powodem tego był powrót wymuszonych migrantów na terytorium Ukrainy, a także ich relokacja do krajów trzecich.

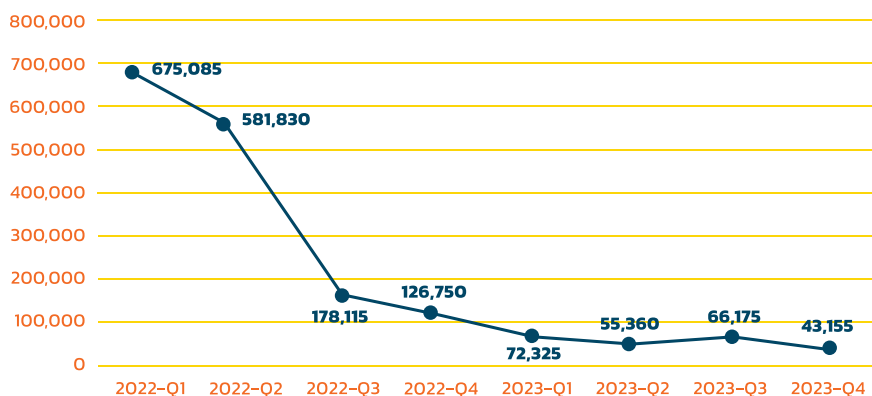

Rys. 1. Liczba obywateli Ukrainy na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej posiadających ważny status ochrony czasowej (stan na koniec miesiąca), liczba osób, okres lat 2022-2024².

Ogólnie rzecz biorąc, większość ukraińskich wymuszonych migrantów przybyła do Polski w pierwszej połowie 2022 roku, o czym świadczy dynamika decyzji o nadaniu statusu ochrony czasowej (Rys. 2). Tak więc w pierwszej połowie 2022 roku 80,5% wszystkich Ukraińców, którzy przybyli do Polski w ciągu 2022 roku, otrzymało ten status, mimo że w tym roku łącznie ponad 1,5 mln obywateli Ukrainy otrzymało status ochrony czasowej. Jednocześnie w 2023 roku łączna liczba pozytywnych decyzji o nadaniu takiego statusu w Polsce wyniosła nieco ponad 237 tys.

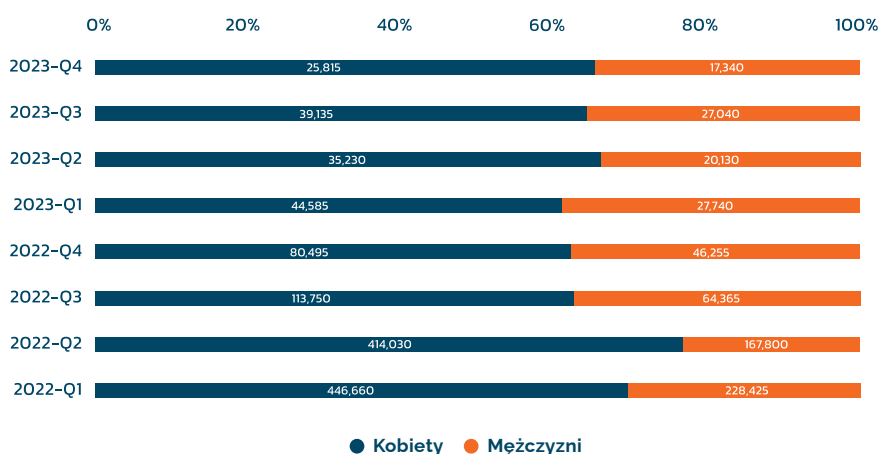
¹ UNHCR. (2024). Ukraine Refugee Situation - <https://data.unhcr.org/en/situations/ukraine#category-25-520683>

² Eurostat. (2024), Decisions granting temporary protection by citizenship, age and sex. https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/migr_asytpfq_custom_9902919/default/table?lang=en

Rys. 2. Dynamika pozytywnych decyzji o nadaniu statusu ochrony czasowej obywatelom Ukrainy, liczba decyzji, dane kwartalne, okres lat 2022-2023³.

Większa część (67%) obywateli Ukrainy, którym udzielono ochrony czasowej w Polsce w latach 2022-2023, stanowiły kobiety. Niemniej jednak, jeśli chodzi o dynamikę, podczas gdy w 2022 roku udział mężczyzn wynosił średnio 34%, w drugiej połowie 2023 roku wynosił już 40-41%.

Rys. 3. Dynamika pozytywnych decyzji o przyznaniu statusu ochrony czasowej obywatelom Ukrainy, rozkład płci, dane kwartalne, okres lat 2022-2023⁴.

Udział dzieci w wieku poniżej 18 lat był najwyższy w pierwszej połowie 2022 roku i wynosił odpowiednio 53,56% w pierwszym kwartale 2022 roku i 40,44% w drugim kwartale. W drugiej połowie 2022 roku i w 2023 roku średni udział dzieci objętych ochroną czasową w Polsce był niższy i wynosił zaledwie 26%⁵.

³ Eurostat. (2024), Decisions granting temporary protection by citizenship, age and sex. https://ec.europa.eu/eurostat/data-browser/view/migr_asypfq_custom_9902919/default/table?lang=en

⁴ Eurostat. (2024), Decisions granting temporary protection by citizenship, age and sex. https://ec.europa.eu/eurostat/data-browser/view/migr_asypfq_custom_9902919/default/table?lang=en

⁵ Eurostat. (2024), Decisions granting temporary protection by citizenship, age and sex. https://ec.europa.eu/eurostat/data-browser/view/migr_asypfq_custom_9902919/default/table?lang=en

Polityka Polski wobec ukraińskich migrantów wojennych

Zgodnie z unijną dyrektywą w sprawie tymczasowej ochrony nr 2001/55/WE dla obywateli Ukrainy, którzy przekroczyli granicę po 24 lutego 2022 roku, Polska przyjęła 12 marca 2022 roku ustawę o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa. Zgodnie z tym dokumentem Ukraińcy, którzy wjechali na terytorium Polski po 24 lutego 2022 roku, mieli prawo do:

- Pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez 18 miesięcy począwszy od dnia 24 lutego 2022 roku (tj. do 24 sierpnia 2023 roku).
- Otrzymania kodu identyfikacyjnego (Numer identyfikacyjny Powszechnego Elektronicznego Systemu Ewidencji Ludności – PESEL), który stał się dostępny od dnia 16 marca 2022 roku;
- Zatrudnienia i działalności gospodarczej na takich samych warunkach jak w przypadku obywateli polskich;
- Bezpłatnej edukacji, w tym edukacji uniwersyteckiej;
- Szeregu świadczeń i zasiłków społecznych (w szczególności jednorazowego zasiłku w wysokości 300 zł dla każdej osoby, której przyznano status ochrony czasowej; miesięcznego świadczenia wychowawczego w wysokości 500 zł na dziecko dla dzieci poniżej 18 roku życia; programu Dobry Start dla uczniów i przedszkolaków);
- Bezpłatnej opieki medycznej (każdy obywatel Ukrainy, który legalnie przebywa w Polsce, ma zagwarantowany dostęp do państwowego systemu opieki zdrowotnej na takich samych zasadach, jak obywatele polscy objęci Narodowym Funduszem Zdrowia (NFZ));
- Otwarcia konta bankowego⁶.

Ponadto przewidywano, że pomoc obywatelom Ukrainy będzie świadczona przez wojewodów i samorządy terytorialne, w tym dla zapewnienia mieszkań czy zagwarantowania trzech posiłków dziennie dla grupy osób.

Pomoc finansową może otrzymać każdy podmiot, w tym osoba fizyczna prowadząca gospodarstwo domowe i zapewniająca zakwaterowanie oraz wyżywienie obywatelom Ukrainy uciekającym przed wojną, jeżeli zawrze umowę z gminą. Pomoc udzielana jest na okres 60 dni, a jej wysokość została następnie określona w uchwale Rady Ministrów i wynosiła 40 zł na osobę dziennie (tzw. «czterdzieści plus»).

Należy zauważyć, że obywatele Ukrainy tracą (zostaną pozbawieni) status ochrony czasowej, jeśli opuszczą terytorium Polski na okres dłuższy niż 30 dni.

⁶ Nowelizacja ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa - Urząd do Spraw Cudzoziemców - Portal Gov.pl. Urząd Do Spraw Cudzoziemców. <https://www.gov.pl/web/udsc/weszla-w-zycie-ustawa-o-pomocy-obywatelom-ukrainy-w-zwiazku-z-konfliktem-zbrojnym-na-terytorium-tego-panstwa#UA>

W latach 2022-2024 polskie przepisy prawa regulujące warunki pobytu i gwarancje społeczne dla ukraińskich migrantów posiadających status ochrony czasowej było kilkakrotnie zmieniane. W szczególności w dniu 14 grudnia 2022 roku Sejm Rzeczypospolitej Polskiej przegłosował nowelizację ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium państwa, która przewidywała wprowadzenie osobistej partycypacji w kosztach zakwaterowania. Ukraińcy byli uprawnieni do bezpłatnego zamieszkiwania w miejscach tymczasowego zakwaterowania tylko przez pierwsze 120 dni po pierwszym przyjeździe do Polski. Obywatele Ukrainy przebywający w takich miejscach w Polsce dłużej niż 120 dni muszą uiszczać 50% własnego utrzymania, ale nie więcej niż 40 zł dziennie, a od marca 2023 r. 75% kosztów. Zmiany te nie wpłynęły na kategorie szczególnie wrażliwe (osoby niepełnosprawne, kobiety w ciąży, kobiety z dziećmi poniżej jednego roku życia, osoby w wieku emerytalnym, kobiety z trojgiem lub więcej dzieci, osoby w trudnej sytuacji)⁷.

Zgodnie z najnowszymi zmianami, które weszły w życie w dniu 1 lipca 2024 roku, status ochrony czasowej dla migrantów z Ukrainy w Polsce został przedłużony do 30 września 2025 roku, a procedura uzyskiwania numeru PESEL została zmieniona⁸. Ponadto rozszerzono dostęp do świadczeń opieki zdrowotnej, świadczeń rodzinnych i socjalnych z ZUS, w szczególności wysokość miesięcznych świadczeń na dziecko poniżej 18 roku życia wzrosła z 500 do 800 zł (tak samo jak w przypadku obywateli polskich)⁹. Zamiast tego, warunkiem otrzymania zarówno świadczeń społecznych na dzieci, jak i świadczenia «Dobry Start» było ukończenie przez dziecko obowiązkowego programu szkolnego lub programu odpowiedniej placówki wychowania przedszkolnego w Polsce¹⁰.

Ponadto, zgodnie z aktualizacjami, zniesiono rekompensatę za koszty zakwaterowania i wyżywienia uchodźców poniesione przez prywatnych właścicieli nieruchomości oraz jednorazowy zasiłek pieniężny w wysokości 300 zł¹¹. Od dnia 1 lipca 2024 roku finansowanie zakwaterowania i wyżywienia uchodźców z Ukrainy znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej jest możliwe wyłącznie pod warunkiem zawarcia umowy z wojewodą lub jednostką samorządu terytorialnego. Ponadto wprowadzono zmiany w procedurze uzyskiwania zezwolenia na pobyt czasowy dla obywateli Ukrainy w Polsce, a także w warunkach wydawania takich zezwoleń¹².

⁷ Гусак, Д. (2023) Міграційна криза в Республіці Польща внаслідок російсько-української війни: Літопис Волині. Всеукраїнський науковий часопис, 28, 209 – 214. DOI <https://doi.org/10.32782/2305-9389/2023.28.28>;

⁸ Закон про допомогу громадянам України (2024, July 15) <https://ukraina.interwencjaprawna.pl/>

⁹ Закон про допомогу громадянам України (2024, July 15) <https://ukraina.interwencjaprawna.pl/>

¹⁰ Димидюк, Д. (2024) Допомога «Родина 800+» за умови навчання у польській школі. Розмова з представником відділу моніторингу і адвокації Українського дому у Варшаві Олександром Пестриковим. <https://naszwybir.pl/800-plyus-polska-shkola/>

¹¹ Закон про допомогу громадянам України (2024, July 15) <https://ukraina.interwencjaprawna.pl/>

¹² Закон про допомогу громадянам України (2024, July 15) <https://ukraina.interwencjaprawna.pl/>

Rola społeczeństwa obywatelskiego w pomaganiu ukraińskim migrantom wymuszonym

Według szacunków Polskiego Instytutu Ekonomicznego, w pierwszych trzech miesiącach pełnoskalowej inwazji Rosji na Ukrainę wydatki Polski na pomoc ukraińskim uchodźcom w kraju wyniosły 25,4 mld zł (5,45 mld euro, czyli około 0,97% PKB), z czego prywatne wydatki zwykłych polskich obywateli wyniosły co najmniej 5,5 mld zł (około 1,18 mld euro). Warto podkreślić, że np. w 2021 roku Polacy przekazali na cele charytatywne łącznie 3,9 mld zł (0,83 mld euro)¹³. Oznacza to, że w ciągu pierwszych trzech miesięcy masowej wymuszonej migracji Ukraińców do Polski, polscy obywatele zmobilizowali więcej środków w formie darowizn i pomocy niż w całym 2021 roku na wszystkie rodzaje pomocy¹⁴.

Na początku wojny na pełną skalę, kiedy napływ uchodźców był najbardziej masowy, w pomoc Ukraińcom zaangażowanych było około 77% polskiej społeczności. Przejawiało się to w różnych formach: od zwykłych darowizn finansowych po różnego rodzaju działalność w wolontariacie czy bezpłatne udostępnianie swoich domów jako miejsca zamieszkania dla uchodźców¹⁵.

Analizując spontaniczne pragnienia polskich obywateli i ich gotowość do samopoświęcenia, wielu badaczy zgadza się, że masowy napływ wymuszonych migrantów z Ukrainy stał się głównym impulsem do bezprecedensowego rozwoju kapitału społecznego w Polsce¹⁶.

Ukraińcy byli wspierani przez polskie władze, struktury państwowe i biznesowe, organizacje pozarządowe i zwykłych obywateli. Szybko opracowano model ochrony migrantów, który łączył formalne i nieformalne środki pomocy ze strony instytucji państwowych i niepaństwowych w celu skutecznego rozwiązania kryzysu, a organizacje humanitarne i ukraińska diaspora odgrywały wiodącą rolę w tych procesach¹⁷.

Organizacje pozarządowe były również aktywnie zaangażowane we wspieranie osób przemieszczonych, a w rzeczywistości wzięły na siebie większość pracy: rozpoczęły swoją działalność natychmiast po rozpoczęciu rosyjskiej agresji na Ukrainę, zarówno w strefie kryzysu humanitarnego (na granicy polsko-ukraińskiej i w strefie przygranicznej), jak i w całym kraju. Chociaż w pierwszych dniach wojny ich praca była nieco chaotyczna i spontaniczna, później byli w stanie nawiązać ze sobą komunikację i zaczęli tworzyć pierwsze społeczne centra kryzysowe, w celu zjednoczenia swoich wysiłków¹⁸.

Organizacje pozarządowe prowadziły działania obejmujące następujące kluczowe środki wsparcia Ukraińców: zapewnienie bezpiecznego miejsca tymczasowego pobytu, koordynacja wolontariatu, zapewnienie wsparcia psychologicznego, informacyjnego i prawnego, prowadzenie bezpłatnych kursów języka polskiego

¹³ Baszczak, Ł., Kielczewska, A., Kukołowicz, P., Winciewicz, A., Zyzik, R. (2022), How Polish society has been helping refugees from Ukraine, Polish Economic Institute, Warsaw. <https://pie.net.pl/wp-content/uploads/2022/07/Pomoc-pol-spol-UKR-ENG-22.07.2022-C.pdf>

¹⁴ Baszczak, Ł., Kielczewska, A., Kukołowicz, P., Winciewicz, A., Zyzik, R. (2022), How Polish society has been helping refugees from Ukraine, Polish Economic Institute, Warsaw. <https://pie.net.pl/wp-content/uploads/2022/07/Pomoc-pol-spol-UKR-ENG-22.07.2022-C.pdf>

¹⁵ Baszczak, Ł., Kielczewska, A., Kukołowicz, P., Winciewicz, A., Zyzik, R. (2022), How Polish society has been helping refugees from Ukraine, Polish Economic Institute, Warsaw. <https://pie.net.pl/wp-content/uploads/2022/07/Pomoc-pol-spol-UKR-ENG-22.07.2022-C.pdf>

¹⁶ Sroda, M., Zielińska, E. (2022) Masowa pomoc w masowej ucieczce, Ed. Elżbieta Morawska, ISNS UW, Warszawa. https://www.isns.uw.edu.pl/pliki/wydawnictwa/Ukraina_WWW.pdf

¹⁷ Долінська, О. (2024, 26 квітня) Прибуття українських вимушених мігрантів до Польщі у перші тижні повномасштабної війни: допомога та основні актори, Закордонне українство: від дослідження історії до прогнозу розвитку: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції, Київ, ТОВ «Гео-принт». 306–309.

¹⁸ Долінська, О. (2024, 26 квітня) Прибуття українських вимушених мігрантів до Польщі у перші тижні повномасштабної війни: допомога та основні актори, Закордонне українство: від дослідження історії до прогнозу розвитку: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції, Київ, ТОВ «Гео-принт». 306–309.

oraz zbieranie funduszy na potrzeby migrantów¹⁹. Ponadto znaczna liczba organizacji ukraińskiej diaspory działających w Polsce przeorientowała swoją działalność i skupiła się na pomocy ukraińskim uchodźcom²⁰.

Od marca 2022 roku za pomocą UNHCR został przyjęty Model Koordynacji Uchodźców (Refugee Coordination Model, RCM), aby zareagować na nagły napływ uchodźców z Ukrainy i ułatwić spójne podejście, które jest zgodne z priorytetami rządu, przy jednoczesnej maksymalizacji komplementarności zasobów i wpływu na różnych poziomach. Przyjmując podejście lokalne, w województwach mazowieckim, małopolskim, lubelskim i podkarpackim utworzono międzyresortowe Fora Koordynacji ds. Uchodźców (Refugee Coordination Model, RCM), aby zapewnić, że partnerzy i władze są dobrze poinformowani i wspólnie planują reakcje na kryzys uchodźczy. Topołączono doświadczenie wyspecjalizowanych podmiotów RCF miało na celu zapewnienie, że polityka uchodźcza, prawo i zasady humanitarne zostały zintegrowane oraz że przeprowadzono wszystkie możliwe reakcje sektorowe, łącząc przywództwo rządu, partnerów lokalnych i organizacji społeczeństwa obywatelskiego. W 2022 roku UNHCR Polska zaangażował 50 partnerów krajowych do wdrożenia tego modelu²¹. W ciągu 2023 roku zaangażowane były 83 organizacje partnerskie, z czego 6 to agencje ONZ, 24 to międzynarodowe organizacje pozarządowe, 4 to organizacje pozarządowe o orientacji religijnej, a pozostałe to polskie krajowe organizacje pozarządowe i fundacje charytatywne, które z kolei mogą angażować partnerów społeczeństwa obywatelskiego²².

W ciągu 2023 roku polski model koordynacji działań na rzecz uchodźców, oparty na zasadach humanitarnych i partnerstwie, przeszedł znaczące zmiany, które były kontynuowane w 2024 r: Forum Koordynacji ds. Uchodźców (FKU) w Polsce zostało zmienione w celu optymalizacji spotkań, utrzymania elastyczności jako narzędzia, pogłębienia współpracy międzysektorowej i współpracy z organizacjami lokalnymi i kierowanymi przez uchodźców²³. Ponad 80 krajowych organizacji z całego kraju dołączyło do Planu Reagowania na Uchodźców (RRP) na 2024 rok, co stanowi wzrost o 67% w porównaniu z rokiem poprzednim²⁴. Skuteczne, kompleksowe podejście Polski obejmuje różne zainteresowane strony, w tym instytucje rządowe na różnych szczeblach, lokalne i międzynarodowe organizacje pozarządowe (NGO), agencje ONZ, organizacje wyznaniowe, Ruch Czerwonego Półksiężyca i Czerwonego Krzyża, społeczności lokalne, środowiska akademickie i sektor prywatny²⁵. W szczególności sektor prywatny nie tylko oferuje możliwości finansowania dla polskich organizacji, ale także wspiera uchodźców poprzez możliwości zatrudnienia; organizacje międzynarodowe i agencje ONZ nadal aktywnie wspierają lokalne podmioty, określając inicjatywy finansowania. Dzięki pracy partnerów z różnych sektorów (ochrona, zdrowie i żywienie, schronienie i zakwaterowanie, źródła utrzymania, integracja ekonomiczna i edukacja), mechanizmy koordynacji zapewniają harmonizację informacji i zasobów²⁶.

¹⁹ Долінська, О. (2024, 26 квітня) Прибуття українських вимушених мігрантів до Польщі у перші тижні повномасштабної війни: допомога та основні актори, Закордонне українство: від дослідження історії до прогнозу розвитку: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції, Київ, ТОВ «Гео-принт». 306–309

²⁰ П'ятовська, О. (2022) Функціональні пріоритети українських мігрантських організацій у Польщі після початку повномасштабної аґресії росії. Multidimensionality of Ukrainian-Polish cooperation: genesis, particularities and prospects Scientific monograph [science eds. T. Astramovich-Leik, Ya. Turchyn, O. Horbach]. Riga, Latvia : "Baltija Publishing", 2022. 360 p.:

²¹ UNHCR. (2023) Poland: Poland Chapter of Ukraine Situation Regional Refugee Response Plan 2023. <https://data.unhcr.org/en/documents/details/99093>

²² UNHCR. (2023) Poland: Poland Chapter of Ukraine Situation Regional Refugee Response Plan 2023. <https://data.unhcr.org/en/documents/details/99093>

²³ UNHCR. (2024) Poland: Poland Chapter of Ukraine Situation Regional Refugee Response Plan 2024, URL: <https://data.unhcr.org/en/documents/details/106305>

²⁴ UNHCR. (2024) Poland: Poland Chapter of Ukraine Situation Regional Refugee Response Plan 2024, URL: <https://data.unhcr.org/en/documents/details/106305>

²⁵ UNHCR. (2024) Poland: Poland Chapter of Ukraine Situation Regional Refugee Response Plan 2024, URL: <https://data.unhcr.org/en/documents/details/106305>

²⁶ UNHCR. (2024) Poland: Poland Chapter of Ukraine Situation Regional Refugee Response Plan 2024, URL: <https://data.unhcr.org/n/documents/details/106305>

Przykłady najlepszych praktyk współpracy między organizacjami pozarządowymi w Polsce a organami samorządu terytorialnego w celu załatwiania spraw ukraińskich migrantów wojennych

NAZWA ORGANIZACJI POZARZĄDOWEJ

FUNDACJA «NASZ WYBÓR», UKRAIŃSKI DOM W WARSZAWIE

Fundacja powstała jako inicjatywa w 2004 roku. Polsko-ukraińska grupa przyjaciół z Warszawy postanowiła zacząć wspierać migrantów przybywających do Polski, a w 2009 roku grupa aktywistów oficjalnie zarejestrowała się jako Fundacja «Nasz Wybór». W 2014 roku «Nasz Wybór» uruchomił Ukraiński Dom w Warszawie.

Głównym celem Fundacji Ukraiński Dom jest wspieranie i pomoc społeczności ukraińskiej w Polsce poprzez realizację projektów w sferze informacyjnej, edukacyjnej i kulturalnej.

NAZWA PROJEKTU LUB INICJATYWY

KOALICJA UKRAIŃSKICH ORGANIZACJI MNIEJSZOŚCI NARODOWYCH I MIGRANTÓW

PARTNERZY PROJEKTU

Związek Ukraińców w Polsce (centrala w Warszawie i 10 oddziałów regionalnych), «Nasz Wybór» (Warszawa), Fundacja «Zustricz» (Kraków), Fundacja «Kalejdoskop Kultur» (Wrocław)

MIEJSCE REALIZACJI

Warszawa, Kraków, Wrocław, Przemyśl

CZAS TRWANIA REALIZACJI

Marzec 2021 – październik 2022

RODZAJE DZIAŁALNOŚCI W RAMACH PROJEKTU I JEGO WYNIKI

Diagnostyka sytuacji organizacji mniejszościowych i migranckich (marzec-październik 2021 roku)

W ramach diagnozy zidentyfikowano aktualną sytuację organizacji i liderów w poszczególnych województwach, bariery, na jakie napotykają w swojej działalności, a także potrzeby i pomysły na dalszy rozwój. Przewiduje ona opracowanie raportu w poszczególnych województwach i samorządach objętych działaniem.

Spotkania poświęcone strategii sieciowej (marzec 2021 – marzec 2022)

W trakcie realizacji projektu odbywały się spotkania sieciowe dla organizacji z poszczególnych regionów wsparcia oraz dla organizacji pozarządowych, instytucji i grup nieformalnych wspierających migrantów.

Kurs dla animatorów mniejszości i migrantów (kwiecień – październik 2021)

W ramach projektu zorganizowano kurs dla aspirujących liderów ze społeczności migrantów i mniejszości (15 osób, 5 dni szkoleniowych). Kurs został zorganizowany i zrekrutowany przez Związek Ukraińców w Polsce – Oddział w Przemyśle.

Mentoring formalnych i nieformalnych liderów (styczeń – sierpień 2022 r.)

Mentoring został zapewniony dla 12 organizacji na podstawie indywidualnej diagnozy, w postaci doboru zadań rozwojowych i wsparcia w ich realizacji. Organizacją i rekrutacją personelu zajął się partner Fundacja «Zustricz» (Kraków).

Inkubator inicjatyw migrantów i mniejszości

Inkubator służy wspieraniu nowych koalicjantów, tj. grup nieformalnych, lokalnych liderów czy organizacji, w zdobywaniu praktycznych kompetencji (rejestracja organizacji, tworzenie strony internetowej, współorganizacja wydarzeń). Rekrutacja do udziału w Inkubatorze prowadzona jest przez partnerów projektu dla lokalnych inicjatyw z każdego regionu. Działania te koordynowane są przez Fundację «Nasz Wybór».

Wspólna realizacja działań: kwiecień-czerwiec 2022 r.

- Filmowe portrety organizacji
- Forum Partnerstwa i Integracji

Celem Forum było podsumowanie rezultatów projektu, wzmocnienie nawiązanych kontaktów i relacji oraz stworzenie platformy do dalszej współpracy między organizacjami. Jego efektem było wypracowanie rekomendacji dla dalszych działań koalicji na kolejne 3 lata po zakończeniu projektu. Wydarzenie odbyło się w Ukraińskim Domu w Przemyśle i było koordynowane przez Związek Ukraińców w Polsce.

NAZWA PROJEKTU LUB INICJATYWY

MIGRANCKIE CENTRUM WSPARCIA

MIEJSCE REALIZACJI

Warszawa, Polska

CZAS TRWANIA REALIZACJI

01.01.2021 – 31.03.2022

CELE I ZADANIA PROJEKTU

Projekt ma na celu przeciwdziałanie informacyjnej, społecznej i zawodowej izolacji imigrantów. Obejmuje to informowanie, doradztwo, wsparcie psychologiczne i edukacyjne, a także budowanie sieci wsparcia wśród samych imigrantów. Projekt był później kontynuowany jako CENTRUM WSPARCIA.

RODZAJE DZIAŁALNOŚCI W RAMACH PROJEKTU I JEGO WYNIKI

Projekt składa się z kilku elementów: centrum doradztwa, krajowej infolinii dla przesiedleńców, indywidualnego doradztwa psychologicznego, klubu wzajemnego wsparcia «Przyjaciele» oraz programu mentorskiego dla mentorów kulturowych.

Centrum doradcze obsługuje imigrantów bez konieczności umawiania się na spotkanie. Doradcy to imigranci biegle władający kilkoma językami, dobrze wyszkoleni, posiadający aktualną wiedzę i wieloletnie doświadczenie. Udzielają oni porad dotyczących:

- legalizacji pobytu i pracy;
- zobowiązań podatkowych;
- opieki zdrowotnej i obowiązkowych ubezpieczeń;
- edukacji i szkolnictwa;
- uzyskania polskiego obywatelstwa;
- znalezienia pracy, mieszkania i innych kwestii życia codziennego w Polsce;
- sprawdzenie zestawu dokumentów dla konkretnego zezwolenia;
- pomocy w sporządzaniu wniosków;
- pomocy w różnych sytuacjach kryzysowych.

Krajowa infolinia. Równoległe z Centrum Doradztwa, działa «Infolinia kryzysowa dla migrantów» która oferuje pomoc dla osób, które nie są w stanie przyjść do centrum osobiście.

Indywidualne poradnictwo psychologiczne jest świadczone przez lekarza-psychologa, który też jest imigrantem w języku ukraińskim oraz, w razie potrzeby, w języku rosyjskim lub polskim. Obejmuje ono podstawowe doradztwo psychologiczne, pomoc w sytuacjach stresowych związanych z migracją i integracją, a także wsparcie w pokonywaniu codziennych trudności związanych z życiem rodzinnym i zawodowym, wsparcie w trudnych stanach emocjonalnych i motywacji.

Klub Wzajemnego Wsparcia «Przyjaciele» jest formą grupowej pomocy psychologicznej. Prowadzony jest przez lekarza-psychologa, imigranta z Ukrainy. Spotkania koncentrują się na wspieraniu cudzoziemców w pokonywaniu codziennych trudności i budowaniu motywacji. Psycholog diagnozuje, czy ktoś potrzebuje pomocy indywidualnej, czy dodatkowego wsparcia specjalistów.

Program Mentorski dla Mentorów Kultury – szkolenia dla liderów społeczności imigranckich, którzy chcą zostać mentorami kulturowymi i pomagać migrantom nieznającym języka polskiego w załatwianiu spraw urzędowych oraz wspierać ich w trudnych sytuacjach życiowych, a także tworzyć sieć wsparcia migrantów na zasadach partnerskich. Program obejmuje cykle szkoleniowe dostosowane do indywidualnych potrzeb uczestników: z zakresu znajomości polskiego prawa migracyjnego i uchodźczego, pozyskiwania funduszy, pracy z osobami z innych kultur, zarządzania organizacją pozarządową, budowania partnerstw lokalnych i współpracy z władzami samorządowymi.

ELEMENTY, KTÓRE PRZYCZYNIŁY SIĘ DO REALIZACJI PROJEKTU

Projekt został zrealizowany dzięki dotacji z programu «Aktywni Obywatele – Fundusz Lokalny», finansowanego przez EOG i współfinansowanego przez Fundację Społeczeństwa Otwartego, Fundusz Aktywnych Obywateli.

NAZWA PROJEKTU LUB INICJATYWY

CENTRUM WSPARCIA

MIEJSCE REALIZACJI

Warszawa, Polska

CZAS TRWANIA REALIZACJI

2022 – do chwili obecnej

CELE I ZADANIA PROJEKTU

Zapewnienie pomocy i wsparcia ukraińskim uchodźcom

RODZAJE DZIAŁALNOŚCI W RAMACH PROJEKTU I JEGO WYNIKI

Infolinia

Infolinia zapewnia pomoc i wsparcie osobom z Ukrainy, które przyjechały do Polski. Konsultanci udzielają porad w zakresie legalizacji pobytu. Udzielają także ogólnych informacji na temat zasad funkcjonowania służby zdrowia, urzędów, Ministerstwa Edukacji i innych usług dla obywateli. Konsultacje udzielane są w języku polskim i ukraińskim.

Punkt doradztwa

Udzielanie szerokich i pełnych informacji na temat: legalności pobytu; wsparcia w rozwiązywaniu problemów związanych z pracą; legalności pracy i zagadnień związanych ze specyfiką polskiego rynku pracy; edukacji; dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej; kompleksowego wsparcia w sytuacjach kryzysowych; zakwaterowania i zagadnień związanych z polskim rynkiem nieruchomości; działalności Ukraińskiego Domu; ogólnych informacji na tematy związane z życiem codziennym.

Zakwaterowanie

Koordinacja i kojarzenie osób, które zapewniają mieszkania bezpłatnie lub za opłatą państwową w modelu «solidarnościowym», tj. osoba/rodzina – osoba/rodzina. Łącznie w ten sposób udzielono pomocy ponad 12 000 osobom.

Kursy języka polskiego

Kurs językowy składa się z 60 godzin lekcyjnych, które odbywają się dwa lub trzy razy w tygodniu w małych grupach liczących 10-12 osób.

Wolontariat

Wspieranie ukraińskich kobiet od pierwszego dnia eskalacji wojny. Organizacja i zaangażowanie wolontariuszy do świadczenia pomocy na dworcach kolejowych i w miejscach zamieszkania ukraińskich uchodźców; tłumaczenie wizyt u lekarzy, spotkań w szkołach i warsztatów dla dzieci. W sumie Ukraiński Dom zebrał kontakty do ponad 5000 wolontariuszy. W pierwszym roku wojny zrealizowali oni prawie 1000 zadań wolontariackich. Fundacja wspierała centra społeczne, Ambasadę Ukrainy w RP oraz liczne organizacje pozarządowe w koordynowaniu działań i inicjatyw.

Od dnia 24 lutego 2022 roku do lipca 2024 roku były świadczone następujące usługi:

40 246 konsultacji stacjonarnych;

87 586 konsultacji na linii informacyjnej;

14 057 osób otrzymało schronienie;

2 569 kobiet uczestniczyło w klubie;

11 881 uczestników wydarzeń kulturalnych i integracyjnych;

1 112 osób skorzystało z bezpłatnych kursów.

PARTNERZY ZAANGAŻOWANI W REALIZACJĘ PROJEKTU

Niemiecka pomoc humanitarna, Norweska Rada ds. Uchodźców, UNHCR, Duńska Rada ds. Uchodźców.

ELEMENTY, KTÓRE OGÓLNIE PRZYCZYNIŁY SIĘ DO POMYŚLNEJ REALIZACJI PROJEKTÓW FUNDUSZU

Ukraiński Dom powstał dzięki strukturom prawnym w Polsce i konkursom na środki finansowe udostępnione przez przystąpienie Polski do Unii Europejskiej. Ukraiński Dom w Warszawie otrzymał lokal udostępniony przez Radę Miasta Stołecznego Warszawy po obniżonej stawce w wyniku wojny w Ukrainie, która rozpoczęła się w 2014 roku. Centrum doradcze, które zapewnia bezpłatne i rzetelne informacje ukraińskim migrantom, zostało uruchomione jako projekt finansowany przez Radę Miasta Stołecznego Warszawy w 2016 roku. W sektorze publicznym Ukraiński Dom współpracuje z instytucjami państwowymi, takimi jak Służba Opieki Społecznej, ośrodki wsparcia społecznego i państwowe urzędy pracy.

Rozwój działalności Ukraińskiego Domu po rosyjskiej pełnoskalowej inwazji w 2022 roku był możliwy dzięki wsparciu finansowemu międzynarodowych organizacji humanitarnych, w tym UNHCR, NRC, Save the Children, CARE, HIAS, Mercy Corps, UN Women itp.

WYZWANIA LUB PROBLEMY

Niestabilność finansowa

Międzynarodowe organizacje pozarządowe i darczyńcy opuszczają Polskę, zdając sobie sprawę, że państwo polskie ma środki na wsparcie Ukraińców. Jednocześnie zmiany w ustawie o szczególnej ochronie Ukraińców w Polsce znoszą dotychczasowe wsparcie społeczne dla ukraińskich uchodźców. W rezultacie zarówno Ukraińcy, jak i organizacje pozarządowe, które obecnie zajmują się ich wspieraniem, znajdują się w trudnej sytuacji finansowej.

Niepewność polityczna

Chociaż polska klasa polityczna nadal wykazuje szerokie poparcie dla Ukrainy i Ukraińców, nie ma jeszcze długoterminowych planów integracji Ukraińców z polskim społeczeństwem. Państwo nie posiada ugruntowanej infrastruktury instytucjonalnej, za pomocą której mogłoby nadal wspierać ukraińskie organizacje pozarządowe, które obecnie świadczą usługi ułatwiające integrację Ukraińców z polskim społeczeństwem. Dotyczy to zarówno szczebla krajowego, regionalnego, jak i gminnego. Podobnie, państwo nie posiada długoterminowych programów wspierających integrację ukraińskich uchodźców w różnych sektorach polskiego społeczeństwa, w tym w edukacji, opiece zdrowotnej i wsparciu zawodowym.

Bezpośrednia komunikacja między Ukraińskim Domem a Prezydentem Warszawy również staje się trudniejsza, a bezpośrednia współpraca z Radą Miasta jest utrudniona.

Rosyjska propaganda

Rosyjska propaganda aktywnie zaostrza napięcia społeczne, w szczególności przerzucając na ukraińskich migrantów odpowiedzialność za trudności w codziennej organizacji np. polskiej oświaty czy służby zdrowia.

NAZWA ORGANIZACJI POZARZĄDOWEJ

FUNDACJA MAMA – 2022

Fundacja została założona w 2022 roku po rozpoczęciu przez Rosję pełnoskalowej inwazji na Ukrainę. Głównymi założycielami są ukraińscy wymuszeni migranci w Polsce. Miasto Warszawa, Polska.

Misją organizacji jest wspieranie ukraińskich kobiet z dziećmi w ich skutecznej integracji z polskim społeczeństwem i pomaganie im w przyczynianiu się do zrównoważonego środowiskowo i naukowo rozwoju Polski, Ukrainy i całej UE.

NAZWA PROJEKTU LUB INICJATYWY

TWORZENIE KSIĄŻEK POPULARNONAUKOWYCH I MATERIAŁÓW EDUKACYJNYCH DLA DZIECI I KOBIET NA TEMAT OCHRONY ŚRODOWISKA

ROLA WŁADZ LOKALNYCH

Wsparcie działań organizacji i pomoc pozafinansowa w realizacji projektów.

MIEJSCE REALIZACJI

Warszawa

CZAS TRWANIA REALIZACJI

Od początku pełnoskalowej inwazji rosyjskiej do chwili obecnej

CELE I ZADANIA PROJEKTU

- 1) Zapewnienie ukraińskim dzieciom popularnej literatury na tematy ochrony środowiska. Czytanie książek o przyrodzie znacznie zmniejsza stres i zwiększa pozytywne emocje. Pozytywne emocje otwierają przed dziećmi nowe możliwości i pomagają im radzić sobie z traumą wojny.
- 2) Wspieranie rozwoju edukacji i polityki środowiskowej opartej na nauce.

NAZWA PROJEKTU LUB INICJATYWY

«ZIELONE SPOTKANIA»

MIEJSCE REALIZACJI

Warszawa

CZAS TRWANIA REALIZACJI

2022 – 2024

CELE I ZADANIA PROJEKTU

«Zielone Spotkania» to wydarzenia, wykłady i warsztaty dla dzieci, młodzieży i kobiet mające na celu promowanie głębszej integracji i wzajemnego zrozumienia między Ukraińcami, którzy mieszkali w Polsce przed inwazją na pełną skalę, miejscową ludnością (Polakami) i ukraińskimi uchodźcami, którzy zostali zmuszeni do opuszczenia Ukrainy w 2022 roku.

RODZAJE DZIAŁALNOŚCI W RAMACH PROJEKTU I JEGO WYNIKI

Regularne spotkania online i offline dla dzieci ukraińskich wymuszonych migrantów w Warszawie. Dzieci spotykają się, uczą, bawią, dyskutują i poszerzają swoją wiedzę na temat przyrody i ochrony środowiska. Uczą się także pisać bajki ekologiczne i realizować «zielone» projekty. «Zielone» spotkania uszczęśliwiają dzieci, dają im nowe myśli, marzenia i wiarę w siebie.

NAZWA PROJEKTU LUB INICJATYWY

**SIEĆ UKRAIŃSKICH KOBIET EKOLOGÓW W POLSCE I UE
(NUWE-PL-EU)**

MIEJSCE REALIZACJI

Warszawa. Dołączyło 5 kolejnych krajów

CZAS TRWANIA REALIZACJI

Od grudnia 2022 r. – do chwili obecnej

CELE I ZADANIA PROJEKTU

1. Nawiązywanie kontaktów i jednoczenie wysiłków ukraińskich uchodźczyń w celu wzajemnego wspierania się.
2. Rozwój i wdrażanie pomysłów i wspólnych projektów, wymiana doświadczeń.
3. Opracowanie wysokiej jakości edukacyjnych materiałów i zasad.
4. Wspólna nauka języków obcych i rozwój dodatkowych umiejętności.

WYZWANIA LUB PROBLEMY

Potrzeba wsparcia finansowego

NAZWA ORGANIZACJI POZARZĄDOWEJ

**KOALICJA MŁODZIEŻY UKRAIŃSKIEJ W POLSCE
«24 SIERPNIA» (KOALICJA 24/08)**

Organizacja jest na etapie zakładania. Od grudnia 2023 roku do sierpnia 2024 roku – etap przygotowawczy i rejestracja.

NAZWA PROJEKTU LUB INICJATYWY

**BADANIE POTRZEB UKRAIŃSKIEJ MŁODZIEŻY W POLSCE I
ROSYJSKIEJ POLSKOJĘZYCZNEJ DEZINFORMACJI W KANAŁACH
NA TELEGRAMIE**

**KONSOLIDACJA UKRAIŃSKIEJ MŁODZIEŻY W POLSCE WOKÓŁ
OBRONY UKRAIŃSKICH INTERESÓW I KOMUNIKACJI Z WŁADZAMI
LOKALNYMI**

PARTNERZY PROJEKTU

Studenci Uniwersytetu Warszawskiego
Ukraińskie Stowarzyszenie Studentów
Fundacja Charytatywna UDONATION
Organizacja pozarządowa «PanEuropa Kijów»

MIEJSCE REALIZACJI

Warszawa i szerzej województwo małopolskie

CZAS TRWANIA REALIZACJI

Jego start zaplanowano na 24 sierpnia 2024 roku.

CEL I ZADANIA PROJEKTU LUB INICJATYWY

1. Ułatwianie komunikacji i nawiązywanie kontaktów między ukraińskimi wymuszonymi migrantami a lokalnymi mieszkańcami poprzez inicjatywy użyteczności publicznej;
2. Podnoszenie świadomości ekologicznej wśród migrantów i mieszkańców Polski;
3. Promowanie pozytywnego wizerunku ukraińskich uchodźców w polskim społeczeństwie poprzez ich zaangażowanie w inicjatywy społeczno-ekologiczne lokalnej społeczności;
4. Zapewnienie pomocy humanitarnej ukraińskim uchodźcom.

RODZAJE DZIAŁALNOŚCI W RAMACH PROJEKTU I JEGO WYNIKI

- Aktywny udział w konsultacjach i dyskusjach na temat polityki zagranicznej, a także zwracanie się do władz publicznych w sprawach związanych z interesami ukraińskiej młodzieży w Polsce;
- opracowywanie i wdrażanie programów edukacyjnych dla ukraińskiej młodzieży, które promują jej rozwój zawodowy i osobisty;
- zorganizowanie systemu mentoringu, który pomaga nowoprzybyłym zaadaptować się do polskiego środowiska uniwersyteckiego i zawodowego oraz otrzymać niezbędne wsparcie;
- organizowanie szkoleń i seminariów dla ukraińskiej młodzieży poszukującej pracy i możliwości odbycia stażu w Polsce;
- inicjowanie i wspieranie inicjatyw mających na celu rozwój i interakcję młodzieży ukraińskiej z innymi zainteresowanymi społecznościami w Polsce;
- rozwijanie partnerstwa z organizacjami pozarządowymi i organizacjami zawodowymi w celu współpracy nad projektami i konsolidacji wysiłków na rzecz dialogu między Ukrainą a Polską;
- prowadzenie kampanii informacyjnych wśród polskiej młodzieży na temat wojny prowadzonej przez Rosję przeciwko Ukrainie i rosyjskiej dezinformacji w Polsce w celu poprawy i wzmocnienia wzajemnego zrozumienia;
- organizowanie publicznych dyskusji i okrągłych stołów z udziałem przedstawicieli władz i społeczeństwa w celu omówienia aktualnych kwestii interesujących ukraińską młodzież w Polsce;
- bieżąca analiza sytuacji młodzieży ukraińskiej w Polsce i za granicą, a także innych zagadnień, w celu zapewnienia profesjonalnego wsparcia młodzieży ukraińskiej w zakresie analitycznym;
- przygotowanie badań, ekspertyz i materiałów analitycznych dotyczących zagadnień badanych przez przedstawicieli ukraińskiej młodzieży;
- prowadzenie badań w dziedzinie nauk społecznych i humanistycznych;
- organizowanie i przeprowadzanie konferencji, wystaw i kongresów;

- współpraca z osobami prywatnymi, organizacjami i instytucjami rządowymi oraz mediami;
- zarządzanie portalami internetowymi.

ELEMENTY, KTÓRE PRZYCZYNIŁY SIĘ DO REALIZACJI PROJEKTU

- Stanowisko zewnątrzpolityczne Polski w sprawie Ukrainy;
- duża liczba ukraińskich studentów w Polsce;
- wybór udanej kombinacji osób w zespole;
- kontakty ze społeczeństwem obywatelskim.

WYZWANIA LUB PROBLEMY

- Trudności prawne, w szczególności dotyczące możliwości oficjalnej rejestracji;
- Czynniki zewnętrzne (np. zmiany w Ambasadzie Ukrainy w Rzeczypospolitej Polskiej).

NAZWA ORGANIZACJI POZARZĄDOWEJ

**SAMORZĄD STUDENCKI UNIwersYTETU
WARSZAWSKIEGO**

NAZWA PROJEKTU LUB INICJATYWY

PLATFORMA DYSKUSYJNA «DZIEŃ UKRAIŃSKI»

MIEJSCE REALIZACJI

Warszawa

CZAS TRWANIA REALIZACJI

Grudzień 2023 r. – luty 2024 r.

CELE I ZADANIA PROJEKTU

Prowadzenie konferencji, dyskusji i wydarzeń w celu omówienia i znalezienia rozwiązań problemów ukraińskich wymuszonych migrantów w Polsce

RODZAJE DZIAŁALNOŚCI W RAMACH PROJEKTU I JEGO WYNIKI

Odbyła się międzynarodowa konferencja z udziałem kierownika projektu «Uniwersytet Warszawski dla Ukrainy», zastępcy prezydenta Warszawy, kierownika Ośrodka Badań nad Migracjami Uniwersytetu Warszawskiego, a także czołowych naukowców z Polskiej Akademii Nauk, badaczy, dziennikarzy, przedstawicieli władz lokalnych i studentów.

Tematy dyskusji:

- Jak można poprawić wzajemne zrozumienie i współpracę między Ukraińcami i Polakami na różnych poziomach – od społeczeństwa obywatelskiego po stosunki międzypaństwowe?
- Jak poprawić współpracę między Polską a Ukrainą w kontekście inicjatyw europejskich i międzynarodowych?
- Jak rozwiązać kwestie migracji i promować integrację Ukraińców w Polsce i Polaków w Ukrainie?

NAZWA ORGANIZACJI POZARZĄDOWEJ

FUNDACJA «AIDUA»

Fundacja została oficjalnie zarejestrowana w kwietniu 2022 roku. Główne obszary działalności to: działalność charytatywna na rzecz osób w trudnej sytuacji życiowej, ofiar konfliktów zbrojnych i wojen w Ukrainie i za granicą; pomoc humanitarna; pomoc społeczna; działalność szkoleniowa, edukacyjna i wychowawcza; ochrona zdrowia i życia; działalność w dziedzinie kultury i sztuki, ochrona wartości kulturowych i tradycji.

NAZWA PROJEKTU LUB INICJATYWY

**ORGANIZOWANIE SPRZĄTANIA TERENÓW
PARKOWYCH, SKWERÓW I OBSZARÓW W POBLIŻU
ZBIORNIKÓW WODNYCH;
ORGANIZOWANIE MAGAZYNÓW DO ZBIERANIA
POMOCY HUMANITARNEJ OD LUDNOŚCI**

ROLA WŁADZ LOKALNYCH

Otwartość władz na współpracę. W pracach towarzyszą nam przedstawiciele Wydziału Dróg i Terenów Zielonych, Kancelarii Prezydenta Miasta, administracji bibliotek oraz inni przedstawiciele władz lokalnych i samorządowych.

MIEJSCE REALIZACJI

Warszawa i 20 miast w Polsce

CZAS TRWANIA REALIZACJI

Od kwietnia 2022 r. i trwa w chwili obecnej

CELE I ZADANIA INICJATYWY

1. Ułatwianie komunikacji i nawiązywanie kontaktów między ukraińskimi wymuszonymi migrantami a lokalnymi mieszkańcami poprzez inicjatywy użyteczności publicznej;
2. Podnoszenie świadomości ekologicznej wśród migrantów i mieszkańców Polski;
3. Promowanie pozytywnego wizerunku ukraińskich uchodźców w polskim społeczeństwie poprzez ich zaangażowanie w inicjatywy społeczno-ekologiczne lokalnej społeczności;
4. Organizowanie wydarzeń w celu pozyskiwania funduszy i wsparcia humanitarnego
5. Zapewnienie pomocy humanitarnej ukraińskim uchodźcom.

RODZAJE DZIAŁALNOŚCI W RAMACH PROJEKTU I JEGO WYNIKI

- Dostarczanie informacji na temat sprzątnięcia różnych obszarów.
- Zapewnienie ludziom niezbędnego sprzętu, rękawic i worków na śmieci.
- Zorganizowanie wywozu zebranych odpadów.
- Zorganizowanie miejsc do zbierania pomocy humanitarnej.
- Organizowanie sortowania, pakowania i transportu zebranych przedmiotów.

Konsorcjum Migracyjne zrzesza 9 organizacji społeczeństwa obywatelskiego: Stowarzyszenie Interwencji Prawnej, Polskie Forum Migracyjne, Ukraiński Dom, Stowarzyszenie NOMADA, Homo Faber, Fundacja Polska Gościnność, Migrant Info Point, Amnesty International Polska, Helsińska Fundacja Praw Człowieka.

MIEJSCE REALIZACJI

Polska

CZAS TRWANIA REALIZACJI

Od 2017 r. – do chwili obecnej

CELE I ZADANIA INICJATYWY

Misją jest działanie na rzecz uchodźców i migrantów, tak aby każdy z nich mógł w pełni korzystać ze swoich praw i swobód. Głównym zadaniem jest stworzenie szerokiej platformy do wspólnych działań, wymiany doświadczeń, poprawy jakości pracy i debaty publicznej w zakresie migracji i integracji w Polsce.

Konsorcjum jest demokratyczną platformą współpracy, dzięki której działania organizacji członkowskich są koordynowane w celu maksymalnego wykorzystania zasobów dostępnych dla każdej organizacji i dzielenia się nimi z innymi podmiotami.

RODZAJE DZIAŁALNOŚCI W RAMACH PROJEKTU I JEGO WYNIKI

Forum Współpracy i Integracji to sieć regularnej współpracy organizacji pozarządowych działających w obszarze migracji i integracji w całej Polsce. W Forum uczestniczy ponad 50 organizacji pozarządowych z 19 miast. Kluczowe obszary współpracy to wymiana doświadczeń, dzielenie się zasobami, pomoc społeczna i rzecznictwo.

Akademia Migracji to hybrydowe narzędzie zdobywania wiedzy i kompetencji z zakresu zarządzania migracjami dla organów samorządu terytorialnego i organizacji pozarządowych. Platforma zawiera materiały edukacyjne i eksperckie dotyczące integracji osób z doświadczeniem migracyjnym i uchodźczym w Polsce, w szczególności na poziomie lokalnym.

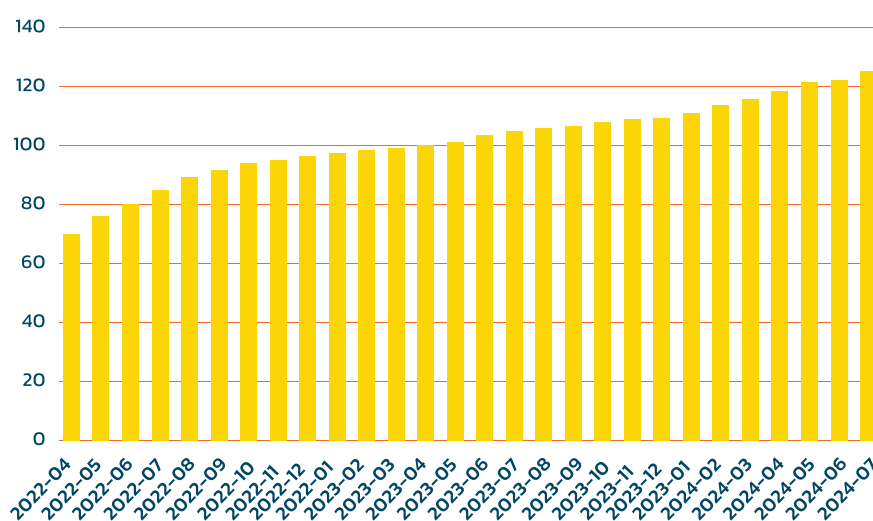
Prowadzenie badań i przygotowywanie raportów analitycznych, generalnie na temat aktualnych kwestii integracji migrantów i uchodźców.

Składanie notek politycznych i rekomendacji dla polskich władz na różnych szczeblach.

Dynamika i struktura wymuszonej migracji z Ukrainy na Słowację w wyniku pełnoskalowej inwazji rosyjskiej

Po pełnoskalowej inwazji rosyjskiej na terytorium Ukrainy w dniu 22 lutego 2022 roku niektórzy ukraińscy migranci wojenni szukali schronienia i ochrony międzynarodowej na Słowacji. Do 25 sierpnia 2024 r. prawie 153 000 osób złożyło wnioski o status ochrony czasowej w tym kraju, z czego 125 000 zostało oficjalnie zarejestrowanych¹.

Dynamika uzyskiwania statusu ochrony czasowej dla wymuszonych migrantów z Ukrainy charakteryzowała się stałym (choć niewielkim) wzrostem liczby obywateli Ukrainy na Słowacji. W okresie od kwietnia 2022 roku do lipca 2024 roku całkowita liczba uchodźców wzrosła o ponad 50% do wysokości w ponad 124 000. Trend ten można wytłumaczyć faktem, że migranci wojenni zawsze byli zainteresowani tym krajem, a także jego bliskością do Ukrainy. Słowacja jest również postrzegana jako miejsce, z którego można przenieść się do innych krajów. Jednocześnie, ze względu na ograniczoną zdolność do przyjmowania dużej liczby migrantów, ilości te są niewielkie w porównaniu z innymi sąsiednimi krajami (Rys. 1). Jednocześnie bliskość geograficzna Republiki Słowackiej względem Ukrainy wpływa na tendencję wśród migrantów wojennych wobec powrotu do ojczyzny.

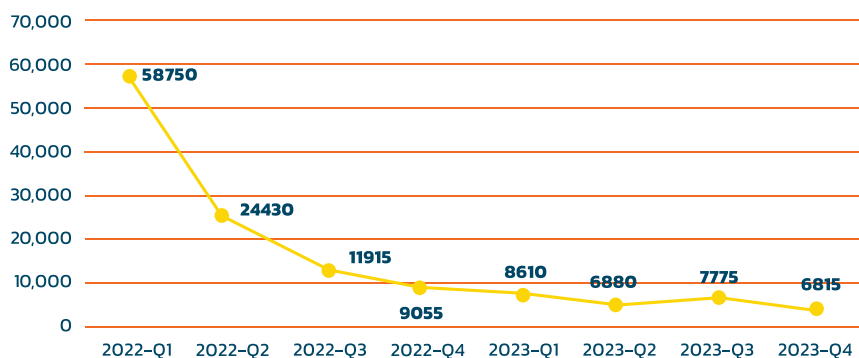
Rys. 1. Liczba obywateli Ukrainy na terytorium Słowacji z ważnym statusem ochrony czasowej (stan na koniec miesiąca), liczba osób, okres lat 2022-2024².

Dane statystyczne Eurostatu³ pokazują, że większość ukraińskich wymuszonych migrantów objętych ochroną tymczasową przybyła na Słowację w pierwszych dwóch kwartałach 2022 roku, z łączną liczbą ponad 80 000 przyjazdów. Natomiast w 2023 roku wskaźnik przyjazdów wymuszonych migrantów spadł do 30 tys. osób (Rys. 2).

¹ UNHCR (2024). Ukraine Refugee Situation – Data Explanatory Note. Operational Data Portal. URL: <https://data.unhcr.org/en/situations/ukraine#category-25-520683>

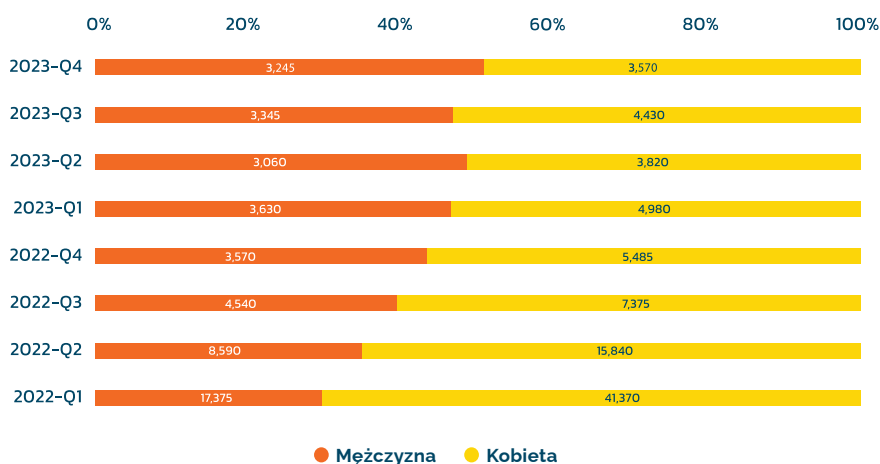
² Eurostat (2024). Data Browser. Decisions granting temporary protection by citizenship, age and sex – quarterly data. Statistics. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/bookmark/684d8bce-a18d-4ac7-a3co-69f2b38f2770?lang=en>

³ Eurostat (2024). Data Browser. Decisions granting temporary protection by citizenship, age and sex – quarterly data. Statistics. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/bookmark/684d8bce-a18d-4ac7-a3co-69f2b38f2770?lang=en>

Rys. 2. Dynamika pozytywnych decyzji o nadaniu statusu ochrony czasowej obywatelom Ukrainy, liczba decyzji, dane kwartalne, okres lat 2022-2023

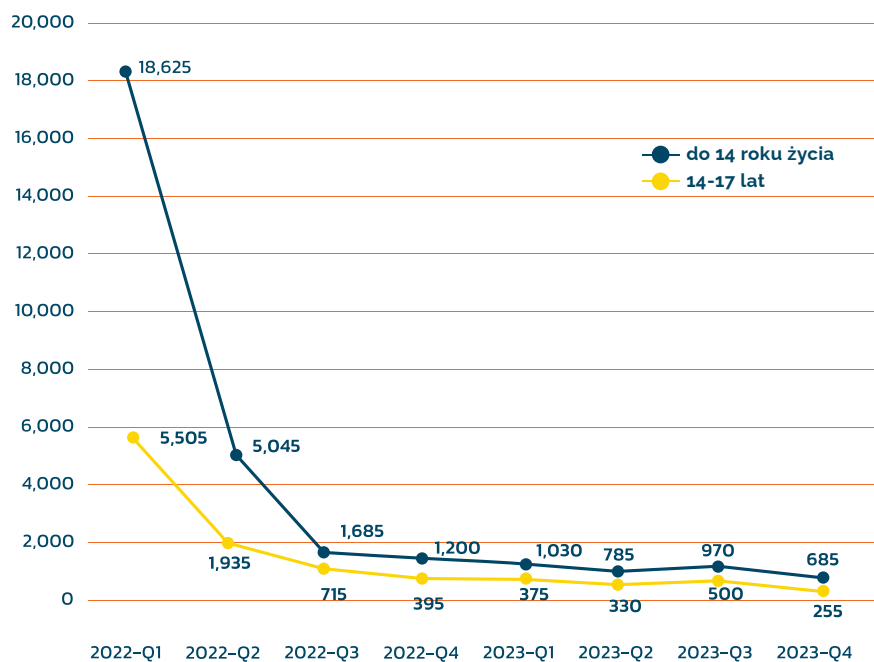
Wśród wymuszonych migrantów, którym przyznano status ochrony czasowej na Słowacji w latach 2022-2023, kobiety (65%) przewyższały liczebnie mężczyzn (35%). Było to typowe dla 2022 roku, kiedy przybyła większość uchodźców – ponad 100 000 osób. Jednak w 2023 roku dynamika uległa zmianie, ponieważ udział płci wyrównał się i wynosił już 44% dla mężczyzn i 56% dla kobiet (Rys. 3). Choć liczba wymuszonych migrantów w 2023 roku była znacznie niższa – 30 tys. osób.

Rys. 3. Dynamika pozytywnych decyzji o przyznaniu statusu ochrony czasowej obywatelom Ukrainy, rozkład płci, dane kwartalne, okres lat 2022-2023.⁴

Dane Eurostatu dotyczące odsetka ukraińskich dzieci przybyłych na Słowację w latach 2022-2023, pokazują, że większość z nich to dzieci poniżej 14 roku życia (75%). Dzieci w wieku od 14 do 17 lat stanowiły 25%. Większość z nich przybyła w pierwszych dwóch kwartałach 2022 roku – 78%. Dzieci w obu grupach wiekowych stanowiły prawie 30% (40 000 osób) wszystkich migrantów wojennych w ciągu dwóch lat (2022-2023) od rozpoczęcia pełnoskalowej inwazji rosyjskiej na Ukrainę.

⁴ Eurostat (2024). Data Browser. Decisions granting temporary protection by citizenship, age and sex (Male & Female) quarterly data. Statistics. URL: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/bookmark/d13_f30bd-749d-4625-abff-b15e-b744511a?lang=en

Rys. 4. Dynamika pozytywnych decyzji o przyznaniu statusu ochrony czasowej ukraińskim dzieciom, rozkład wiekowy („poniżej 14 lat” i „od 14 do 17 lat”), dane kwartalne, okres lat ⁵.

⁵ Eurostat (2024). Data Browser. Decisions granting temporary protection by citizenship, age and sex (Less than 14 years & From 14 to 17 years) – quarterly data. Statistics. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/bookmark/bcf76946-b9e6-473c-a98d-9a599ecaa09c?lang=en>

Polityka Słowacji wobec ukraińskich migrantów wojennych

Od początku zakrojonej na szeroką skalę inwazji wojsk rosyjskich na Ukrainę, Słowacja okazywała solidarność z migrantami wojennymi, przyjmując ich, pomagając, zapewniając wsparcie i dostęp do różnych usług. Na wszystkich szczeblach – od krajowego po lokalny – władze natychmiast przyjęły przyjazne stanowisko i wdrożyły system środków w wielu sektorach mających na celu lepsze zaspokojenie potrzeb osób przemieszczonych. Od 4 marca 2022 roku, zgodnie z art. 5 dyrektywy 2001/55/WE w sprawie tymczasowej ochrony (decyzja wykonawcza Rady UE 2022/382), status wymuszonych migrantów stał się jednym ze sposobów zagwarantowania dostępu do praw, zatrudnienia, opieki społecznej i usług publicznych.

Ustawodawstwo krajowe w dziedzinie migracji w Republice Słowackiej jest regulowane przez kilka ustaw. W szczególności ustawa nr 404/2011 o pobycie cudzoziemców, której ostatnia nowelizacja weszła w życie z dniem 1 stycznia 2023 roku. Zmiany umożliwiły osobom posiadającym status ochrony czasowej dalszy dostęp do prywatnych mieszkań poza ośrodkami humanitarnymi i instytucjami schronienia poprzez dotacje, dostęp do opieki zdrowotnej, możliwości zatrudnienia i edukacji oraz świadczenia dla rodzin z dziećmi, bezrobotnych lub osób niepełnosprawnych⁶. Ustawa przyznała również osobom przemieszczonym z Ukrainy prawo do ubiegania się o pobyt czasowy lub stały. Kolejną ważną ustawą jest ustawa nr 480/2002 o azylu, która została ostatnio zmieniona w maju 2023 roku. W szczególności zmiany dotyczyły przesiedleńców z Ukrainy posiadających status ochrony czasowej. Nowelizacja uregulowała udzielanie im pomocy i przedłużyła jej ważność. Wyjaśnienia dotyczące funkcjonowania ustawy zostały uzupełnione rezolucją rządu słowackiego nr 179/2023 Coll. Inne najnowsze dokumenty prawne obejmują uchwałę rządu nr 218 z dnia 8 grudnia 2023 roku, rozporządzenie parlamentarne nr UV-46703/2023 z dnia 28 listopada 2023 roku, oraz uchwałę rządu nr 93 z dnia 15 września 2023 roku, które koncentrują się na przyjmowaniu osób przemieszczonych z Ukrainy na Słowacji, zapewnianiu wsparcia i organizacji działań w sferze społecznej itp⁷.

W rezultacie w kraju nie ma autonomicznego ustawodawstwa integracyjnego⁸. W szczególności kwestia migracji w polityce jest również określone w strategicznym dokumencie «Polityka integracyjna Republiki Słowackiej», zatwierdzonym przez rząd Republiki Słowackiej uchwałą nr 45 z dnia 29 stycznia 2014 roku. Nie tak dawno temu, w 2021 roku, państwo przyjęło program «Polityka migracyjna Republiki Słowackiej: Perspektywa do 2025 roku». Jego głównym celem jest dobrze zorganizowana migracja zarobkowa w celu zapewnienia integracji migrantów, bezpieczeństwa obywateli i ich długoterminowej koegzystencji⁹. Pomimo faktu, iż polityka została przyjęta przed rozpoczęciem agresji Rosji przeciwko Ukrainie, jej skutki objęły ukraińskich migrantów wojennych. Ogólnie rzecz biorąc, w latach 2022-2024 słowacki parlament i rząd

⁶ UNHCR (2024). Ukrainian situation. Regional refugee response plan. Geneva, Switzerland: UNHCR. pp. 183-199.

⁷ UNHCR (2024). Refworld. Global Law & Policy Database. URL: [https://www.refworld.org/search?ordedesc&page=1&sm_country_name\[\]=Slovakia&sm_country_name%20\[\]=Slovakia&sort=score](https://www.refworld.org/search?ordedesc&page=1&sm_country_name[]=Slovakia&sm_country_name%20[]=Slovakia&sort=score)

⁸ European Union (2024). Governance of migrant integration in Slovakia. European Commission. European Website on Integration. URL: https://migrant-integration.ec.europa.eu/index.php/country-governance/governance-migrant-integration-slovakia_en#legislation

⁹ Integral Human Development (2024). Country profiles – Slovakia. URL: <https://migrants-refugees.va/country-profile/slovakia/>

regularnie przyjmowały przepisy o pozytywnym nastawieniu do Ukraińców, co było odpowiedzią na wydarzenia w Ukrainie. Pozwoliło to z jednej strony migrantom wojennym z Ukrainy na regularne przekraczanie granicy i pobyt w Republice Słowackiej. Z drugiej strony, Słowacja była również postrzegana jako miejsce, z którego można było przenieść się do innych krajów. Uzupełnieniem powyższych dokumentów był plan awaryjny na wypadek masowego napływu migrantów z Ukrainy w latach 2022-2023. Dokument ten jest okresowo aktualizowany¹⁰.

Ogólnie rzecz biorąc, strategia Republiki Słowackiej na rok 2024 ma na celu ochronę praw migrantów wojennych, obywateli innych krajów i osób zagrożonych bezpieczeństwa uciekających przed wojną na Ukrainie¹¹. Państwo koncentruje się na promowaniu zrównoważonych rozwiązań średnio- i długoterminowych oraz zapewnieniu lepszych warunków dla wymuszonych migrantów, aby zwiększyć ich możliwości. Strategia opiera się na celach, które odzwierciedlają reakcję słowackich władz krajowych na sytuację w Ukrainie, a mianowicie:

- migranci wojenni powinni mieć dostęp do statusu prawnego, ochrony i innych praw;
- migranci wojenni z niepełnosprawnościami powinni mieć dostęp do ukierunkowanego wsparcia i wspomagania;
- integracja społeczno-ekonomiczna migrantów wojennych ze społecznościami słowackimi powinna zostać wzmocniona, a ich samowystarczalność powinna wzrosnąć;
- wzmocnienie spójności społecznej między migrantami a społeczeństwem ich przyjmującym.

Tak więc od początku wojny między Rosją a Ukrainą władze krajowe i lokalne były aktywnie zaangażowane w integrację, adaptację i świadczenie usług osobom przemieszczonym z Ukrainy, którym przyznano status ochrony czasowej. Polityka migracyjna państwa w latach 2022-2024 była elastyczna, o czym świadczą ważne zmiany w obowiązujących przepisach prawa oraz pojawienie się nowych uchwał i rozporządzeń słowackiego parlamentu i rządu w odpowiedzi na wydarzenia w sąsiednim kraju. W procesie realizacji celów władze na różnych szczeblach często współpracowały z organizacjami pozarządowymi w celu wspierania migrantów z Ukrainy.

¹⁰ European Union (2024). Governance of migrant integration in Slovakia. European Commission. European Website on Integration. URL: https://migrant-integration.ec.europa.eu/country-governance/governance-migrant-integration-slovakia_en

¹¹ UNHCR (2024). Ukrainian situation. Regional refugee response plan. Geneva, Switzerland: UNHCR. pp. 189-190.

Rola społeczeństwa obywatelskiego w pomaganiu ukraińskim wymuszonym migrantom

Od początku wojny przeciwko Ukrainie sektor społeczny – lokalne społeczności i aktywiści, w tym wolontariusze, krajowe i lokalne organizacje pozarządowe – również odegrał ważną rolę we wspieraniu migrantów wojennych z Ukrainy. Wszystkie te organizacje skoncentrowały swoje wysiłki na zapewnieniu, tworzeniu i poprawie warunków integracji, adaptacji i ochrony migrantów w państwie i społeczeństwie. We współpracy z władzami krajowymi i lokalnymi zapewniały pomoc w zakresie ochrony, edukacji, opieki zdrowotnej, zwalczania przemocy ze względu na płeć, opieki nad dziećmi itp. Było to ważne dla promowania solidarności i spójności społecznej między wymuszonymi migrantami z Ukrainy a społecznością słowacką i państwem przyjmującym.

Pomimo stworzenia korzystnego środowiska dla ochrony migrantów i ich praw na Słowacji w latach 2022-2024, zauważamy, że nadal potrzebny jest postęp w takich kwestiach, jak przystępne cenowo mieszkania, dostęp do wysokiej jakości edukacji i możliwości zatrudnienia w celu wspierania samowystarczalności i integracji społeczno-ekonomicznej migrantów wojennych. Wszystkie te problemy miały obiektywny wpływ na integrację organizacji społeczeństwa obywatelskiego w procesie wspierania świadczenia wystarczającego poziomu różnych usług dla uchodźców z Ukrainy¹².

Należy zauważyć, że na Słowacji nie ma organów doradczych ds. integracji. Natychmiast po wybuchu wojny współpraca między społeczeństwem obywatelskim a państwem w zakresie integracji osób objętych ochroną międzynarodową wzrosła. Organizacje pozarządowe zaczęły świadczyć usługi i wdrażać programy integracyjne na poziomie lokalnym i krajowym¹³. W celu skonsolidowania formatu partnerstwa w przewyższaniu problemów migracyjnych, w listopadzie 2022 roku Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i organizacje pozarządowe zainicjowały podpisanie Memorandum o współpracy w przewyższaniu sytuacji nadzwyczajnej w związku z przybyciem dużej liczby osób z Ukrainy do Republiki Słowackiej spowodowanej eskalacją konfliktu zbrojnego na Ukrainie¹⁴.

Przykładem partnerstwa między państwem a sektorem społeczeństwa obywatelskiego jest Międzyresortowa Słowacka Jednostka ds. Planowania Reagowania na Uchodźców, która skupia ponad dwadzieścia podmiotów – krajowe organizacje pozarządowe i organizacje międzynarodowe, a także niektóre z odpowiednich agencji ONZ. Wszystkie one współpracują z wolontariuszami, stowarzyszeniami akademickimi

¹² UNHCR (2024). Ukrainian situation. Regional refugee response plan. Geneva, Switzerland: UNHCR. pp. 185-186.

¹³ European Union (2024). Governance of migrant integration in Slovakia. European Commission. European Website on Integration. URL: https://migrant-integration.ec.europa.eu/country-governance/governance-migrant-integration-slovakia_en

¹⁴ Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky (2022). Memorandum o spolupráci pri riešení mimoriadnej situácie v súvislosti s príchodom veľkého počtu ľudí z Ukrajiny na územie Slovenskej republiky spôsobeným eskaláciou ozbrojeného konfliktu na území Ukrajiny. Verzia final 18.10.2022. URL: https://www.minv.sk/swift_data/source/rozvoj_obcianskej_spolocnosti/participacia/2022/Konferencia_Na%20spolupraci%20zalezi/Memorandum%20o%20spolupraci%20Ukrajina%20OPS%20verzia%20final%2018.10.2022.pdf

i kulturalnymi w celu zwiększenia interakcji i komplementarności w zapewnianiu najlepszych praktyk w celu zaspokojenia potrzeb wymuszonych migrantów. Zaangażowanie organizacji kierowanych przez kobiety i uchodźców ma kluczowe znaczenie dla zapewnienia włączalności i skuteczności rozwiązywania problemów. Daje to możliwość odpowiedniego reagowania na różnorodne potrzeby migrantów¹⁵.

Innym przykładem jest Słowacka Rada Humanitarna jako centrum wolontariatu, które zrzesza ponad sto organizacji humanitarnych i charytatywnych oraz fundacji mających na celu poprawę warunków integracji wymuszonych migrantów ze słowackim społeczeństwem. Są to różne organizacje, które oferują pomoc, usługi, utrzymanie i konsultacje dla osób w trudnej sytuacji społecznej i osób niepełnosprawnych. Ich działania są skierowane do ukraińskich migrantów przybywających na Słowację w celu uzyskania schronienia¹⁶.

Ponadto wśród organizacji pozarządowych, które pomagały migrantom wojennym, dość aktywne były organizacje religijne. Najczęstszymi formami ich pomocy były pomoc humanitarna, informacyjna i doradcza. Organizacje te oferowały również kursy języka słowackiego, pomoc w sprawach administracyjnych, mieszkaniowych i w poszukiwaniu pracy.

Ogólnie rzecz biorąc, zakres usług świadczonych przez organizacje pozarządowe na rzecz wymuszonych migrantów z Ukrainy jest dość szeroki. Niektóre z nich koncentrują swoją pracę na współpracy rozwojowej i dostarczaniu różnego rodzaju pomocy humanitarnej, integracji społecznej i edukacji globalnej. Inne organizacje koncentrują się na edukacji, doradztwie w zakresie zatrudnienia i umiejętności finansowych. Ponadto istnieje grupa organizacji zrzeszonych w celu pomocy w znalezieniu mieszkań dla uchodźców i zajmujących się szeregiem powiązanych kwestii, od utrzymania po działania na rzecz osób w trudnej sytuacji społecznej i osób niepełnosprawnych. Słowacja również posiada organizacje skupiające się na wspieraniu społecznie użytecznych działań ukraińskich migrantów, w szczególności w obszarach edukacji, pomocy społecznej, opieki zdrowotnej, sportu, kultury i ekologii¹⁷.

Tak więc od początku wojny organizacje pozarządowe w Republice Słowackiej były natychmiast zaangażowane w procesy pomocy ukraińskim migrantom wojennym i ich integrację w nowym środowisku. Działania organizacji koncentrowały się na różnych aspektach pomocy Ukraińcom w szybkiej i skutecznej adaptacji: od pomocy humanitarnej po udzielanie porad, informacji i usług. Dość często sukces w rozwiązywaniu bieżących problemów migrantów zależał od współpracy z instytucjami państwowymi i międzynarodowymi na poziomie krajowym i lokalnym. Ten format partnerstwa jest reprezentowany w wielu praktykach na Słowacji.

¹⁵ UNHCR (2024). Ukrainian situation. Regional refugee response plan. Geneva, Switzerland: UNHCR. p. 196.

¹⁶ Integral Human Development (2024). Country profiles – Slovakia. URL: <https://migrants-refugees.va/country-profile/slovakia/>

¹⁷ Integral Human Development (2024). Country profiles – Slovakia. URL: <https://migrants-refugees.va/country-profile/slovakia/>

Przykłady najlepszych praktyk współpracy między organizacjami pozarządowymi na Słowacji a organami samorządu terytorialnego w celu załatwiania spraw ukraińskich migrantów wojennych

NAZWA ORGANIZACJI POZARZĄDOWEJ

**«CZŁOWIEK W NIEBEZPIECZEŃSTWIE»
(NAZWA ORYGINALNA – ČLOVEK V OHROZENÍ)**

«Człowiek w Niebezpieczeństwie» to organizacja non-profit założona w 1999 roku przez grupę dziennikarzy zaniepokojonych wpływem konfliktu na ludność cywilną w ówczesnym Kosowie. Powstała jako odpowiedź na pojawiające się kryzysy na świecie. Od tego czasu jej działalność uległa rozszerzeniu. Organizacja zapewnia zarówno pomoc humanitarną, jak i długoterminowe projekty współpracy rozwojowej, wsparcie praw człowieka i edukację globalną. Od połowy 2016 roku organizacja połączyła się z czeską organizacją «Człowiek w Potrzebie» i realizuje projekty integracji społecznej w różnych społecznościach na Słowacji. Do 2016 roku Człowiek w Potrzebie działała jako stowarzyszenie publiczne, a po połączeniu z «Człowiek w Niebezpieczeństwie» działa jako organizacja non-profit. Po połączeniu stała się częścią międzynarodowej sieci «Człowiek w Potrzebie». Organizacja organizuje międzynarodowy festiwal filmów dokumentalnych «One World».

Kluczowe obszary działalności: ukierunkowana pomoc, współpraca z lokalnymi partnerami i efektywne wykorzystanie zasobów finansowych.

Misją organizacji jest zapewnienie skutecznej pomocy osobom dotkniętym skutkami konfliktów zbrojnych, klęsk żywiołowych i reżimów autorytarnych. Poprzez swoje działania edukacyjne i pracę w społecznościach słowackich, organizacja przyczynia się do rozwoju otwartego, tolerancyjnego i integracyjnego społeczeństwa.

NAZWA PROJEKTU LUB INICJATYWY

**PROGRAM INTEGRACJI SPOŁECZNEJ
DZIECI Z UKRAINY**

PARTNERZY PROJEKTU

Wydział Edukacji i Młodzieży Urzędu Miasta Żylina (Słowacja), Liga Zdrowia Psychicznego

OPIS PROJEKTU LUB INICJATYWY

MIEJSCE REALIZACJI

Miasto Żylina (Słowacja), przedszkole

CZAS TRWANIA REALIZACJI

Styczeń-luty 2023 roku – do chwili obecnej

CELE I ZADANIA PROJEKTU

Adaptacja dzieci ukraińskich wymuszonych migrantów do lokalnego środowiska, odżywiania i porządku dnia

RODZAJE DZIAŁALNOŚCI W RAMACH PROJEKTU I JEGO WYNIKI

W ramach projektu zorganizowano spotkania z udziałem pracowników Wydziału Edukacji i Młodzieży Urzędu Miejskiego w Żylinie, dyrekcji i wychowawców przedszkoli w Żylinie, nauczycieli, logopedów, pedagogów, rodziców dzieci będących migrantami wojennymi oraz przedstawicieli organizacji «Človek v ohrození». Wszystkie zaangażowane strony zgodziły się na utworzenie stowarzyszenia rodziców w celu ułatwienia procesu adaptacji dzieci ukraińskich wymuszonych migrantów do lokalnego środowiska. Uzgodniono i skoordynowano następujące kwestie:

- pomocy logopedycznej i psychologicznej dla dzieci;
- komunikacja między rodzicami, personelem przedszkola, organizacją «Człowiek w Niebezpieczeństwie» oraz Wydziałem Edukacji i Młodzieży Urzędu Miasta Żylina;
- pedagogiczne wsparcie procesu uczenia się i adaptacji dzieci w przedszkolu.

ELEMENTY, KTÓRE PRZYCZYNIŁY SIĘ DO REALIZACJI PROJEKTU

- konstruktywne dążenie wszystkich zaangażowanych stron (kierownictwa i personelu przedszkola, rodziców dzieci i różnych specjalistów) do osiągnięcia pozytywnego wyniku;
- zaangażowanie ekspertów (psychologów, logopedów i nauczycieli) w proces rozwiązywania problemów

WYZWANIA LUB PROBLEMY

- bariery językowe i trudności komunikacyjne;
- problemy finansowe ukraińskich wymuszonych migrantów;
- stres, uraz psychiczny i częściowe wyobcowanie dzieci z uczestnictwa społecznego;
- inne preferencje żywieniowe i porządek dnia w przedszkolu

NAZWA ORGANIZACJI POZARZĄDOWEJ

**«CZŁOWIEK W NIEBEZPIECZEŃSTWIE»
(NAZWA ORYGINALNA – ČLOVEK V OHROZENÍ)**

NAZWA PROJEKTU LUB INICJATYWY

SOS UKRAINA

PARTNERZY PROJEKTU

«SlovakAid», agencje ONZ (UNHCR), władze lokalne w miastach, w których wdrożono praktykę.

OPIS PROJEKTU LUB INICJATYWY

MIEJSCE REALIZACJI

Najpierw na granicy ukraińsko-słowackiej, a później w takich słowackich miastach jak Ubl'a, Veľké Slemence, Vyšné Nemecké, Koszyce, Preszów, Bańska Bystrzyca, Žylina, Bardejów, Svidník, Łuczeniec, Zwolen, Liptowski Mikołusz, Liptowski Gródek i Nowa Wieś Spiska.

CZAS TRWANIA REALIZACJI

24 lutego 2022 r. – do chwili obecnej

CELE I ZADANIA PROJEKTU

Zapewnienie pomocy humanitarnej i wsparcia psychospołecznego ukraińskim migrantom wojennym

RODZAJE DZIAŁALNOŚCI W RAMACH PROJEKTU I JEGO WYNIKI

Aktywna praca była prowadzona na różnych obszarach w wielu miejscowościach Słowacji. Od początku wojny zapewniliśmy znaczącą pomoc humanitarną migrantom wojennym z Ukrainy, w tym dystrybucję 2 200 ton pomocy humanitarnej dla ponad 52 000 osób, wyposażenie 14 schronisk i 12 domów modułowych w meble i urządzenia, naprawę 4 budynków komunalnych i budowę 1 domu prefabrykowanego. Ponadto 615 rodzin otrzymało ciepłą zimową odzież i obuwie.

Szczególną uwagę poświęcono pomocy psychologicznej. Zorganizowano prywatne i grupowe spotkania z psychologami dla około 1 700 osób oraz 60 wydarzeń psychologicznych, szkoleń i seminariów.

Ogólnie rzecz biorąc, pomoc była świadczona w trzech głównych obszarach: ochrona dzieci, edukacja i integracja społeczna. W obszarze ochrony dzieci z powodzeniem stworzyliśmy bezpieczną przestrzeń dla dzieci i ich opiekunów. W ramach tego programu dzieci w każdym wieku mogą uczestniczyć w regularnych zajęciach mających na celu ułatwienie interakcji społecznych, zapewnienie rozładowania emocjonalnego i fizycznego, zmniejszenie stresu i niepokoju oraz promowanie relacji. Dzieciom regularnie zapewniano możliwość zaangażowania się w edukację formalną i pozaformalną, aby wspierać ich proces uczenia się i integrację ze słowackim systemem edukacji. Organizacja zorganizowała 57 wydarzeń społecznych dla około 1 500 osób i ponad 1 300 działań wolontariackich z udziałem dzieci.

Organizacja zapewniała wsparcie w procesie edukacji poprzez szkolenia indywidualne i grupowe, mentoring i doradztwo zawodowe. Bezpieczne przestrzenie były wykorzystywane do spotkań między rdzenną ludnością a wymuszonymi migrantami. Organizowano tam spotkania, imprezy grupowe, festiwale i programy kulturalne. Działania te miały na celu wspieranie i wzmacnianie integracji społecznej, przyczyniając się tym samym do rozwoju spójnego i tolerancyjnego społeczeństwa. Organizacja zapewniła 10 szkoleń dla około 250 nauczycieli i psychologów szkolnych, 5 dwudniowych szkoleń biznesowych i 13 dotacji biznesowych, a także 10 warsztatów dla 100 osób poszukujących pracy i 8 konsultacji zawodowych dla ponad 100 przedstawicieli młodzieży.

ELEMENTY, KTÓRE PRZYCZYNIŁY SIĘ DO REALIZACJI PROJEKTU

- finansowanie od organizacji międzynarodowych;
- mobilizowanie słowackiego społeczeństwa do pomocy Ukraińcom;
- terminowość, szybkość i reaktywność udzielonej pomocy

WYZWANIA LUB PROBLEMY

- ograniczony czas i zasoby materialne;
- naturalne warunki do świadczenia pomocy humanitarnej;
- trudności w procesie integracji i adaptacji ukraińskich migrantów wojennych w społeczeństwie słowackim.

NAZWA ORGANIZACJI POZARZĄDOWEJ

**«LIGA OBRONY PRAW CZŁOWIEKA»
(NAZWA ORYGINALNA – LIGA ZA ĽUDSKÉ PRÁVA)**

«Liga Obrony Praw Człowieka» jest organizacją pozarządową, która wspiera uchodźców i migrantów na Słowacji od 2005 roku. Łączy bezpośrednie świadczenie usług (wysokiej jakości i bezpłatna pomoc prawna dla uchodźców i migrantów) z rzecznictwem i strategicznymi sporami sądowymi w obszarach migracji, integracji i polityki udzielania schronienia w Republice Słowackiej. Jednocześnie organizacja zapewnia kursy szkoleniowe dla różnych zawodów ukierunkowanych na pracę z cudzoziemcami i kształci nowe pokolenie młodych prawników w zakresie prawa migracyjnego. Organizacja wspiera przejrzystą, godną i odpowiedzialną politykę migracyjną państwa w zakresie udzielania schronienia i integracji.

NAZWA PROJEKTU LUB INICJATYWY

CENTRUM INTEGRACJI KRAJU KOSZYCKIEGO

PARTNERZY PROJEKTU

«Človek v ohrození», «Mareena», władze lokalne kraju koszyckiego, Fundacja «DEDO», ETP Słowacja, «Každy dla rodziny», DORKA, Liga Zdrowia Psychicznego, Archidiecezjalna Organizacja Charytatywna w Koszycach, «Oáza»

OPIS PROJEKTU LUB INICJATYWY

MIEJSCE REALIZACJI

Kraj koszycki (Słowacja)

CZAS TRWANIA REALIZACJI

Od czerwca 2022 r. do chwili obecnej

CELE I ZADANIA PROJEKTU

Długoterminowe wsparcie dla ukraińskich wymuszonych migrantów

RODZAJE DZIAŁALNOŚCI W RAMACH PROJEKTU I JEGO WYNIKI

Od momentu powstania Centrum Integracji przyczyniło się do poprawy statusu prawnego i ochrony praw wymuszonych migrantów z Ukrainy. Centrum zwiększyło poziom spójności społecznej i zaangażowania wymuszonych migrantów w słowackim społeczeństwie. Zapewniło ono migrantom wojennym usługi prawne, doradztwo społeczne i pomoc w poruszaniu się po rynku pracy. Inne rodzaje pomocy obejmują wsparcie w zapisywaniu dzieci do instytucji edukacyjnych, przygotowywaniu dokumentów prawnych oraz weryfikowaniu i potwierdzaniu dyplomów.

W ciągu dwóch lat działalności Centrum Integracji liczba klientów wzrosła do ponad 1 400. Pracownicy centrum udzielali średnio 275 konsultacji miesięcznie.

Uchodźcy z Ukrainy zwrócili się do ośrodka o pomoc w orientowaniu się w Koszycach, komunikacji z władzami, znalezieniu zakwaterowania, zatrudnienia i zapisaniu się na kursy języka słowackiego. Usługi obejmowały doradztwo psychologiczne i prawne. Organizacja doradzała 2 331 osobom w zakresie zatrudnienia i zatrudniła ponad 400 osób, z których 140 było wymuszonymi migrantami z Ukrainy.

ELEMENTY, KTÓRE PRZYCZYNIŁY SIĘ DO REALIZACJI PROJEKTU

- szeroka współpraca geograficzna między sektorem społecznym a władzami w kraju koszyckim;
- aktywny udział wolontariuszy;
- szeroki zakres działań

WYZWANIA LUB PROBLEMY

- ograniczone zasoby finansowe, materialne i ludzkie;
- bariery językowe i problemy komunikacyjne;
- proces integracji i adaptacji do nowych warunków;
- ograniczenia ilościowe dotyczące możliwości przyjmowania migrantów wojennych.

NAZWA ORGANIZACJI POZARZĄDOWEJ

**«LIGA OBRONY PRAW CZŁOWIEKA»
(NAZWA ORYGINALNA – LIGA ZA ĽUDSKÉ PRÁVA)**

NAZWA PROJEKTU LUB INICJATYWY

DOKUMENT PROGRAMOWY «INTEGRACJA LUDZI Z UKRAINY»

PARTNERZY PROJEKTU

«Človek v ohrození», «Mareena», «CVEK», «Nadácia Milana Šimečku», inne organizacje pozarządowe na Słowacji, władze lokalne i regionalne w całym kraju.

OPIS PROJEKTU LUB INICJATYWY

MIEJSCE REALIZACJI

Całe terytorium Słowacji

CZAS TRWANIA REALIZACJI

Od maja 2022 r. do chwili obecnej

CELE I ZADANIA PROJEKTU

Poprawa systemu informacji na temat środków integracyjnych dla osób z Ukrainy posiadających status ochrony czasowej. Głównym aspektem tych wysiłków jest wspieranie praw migrantów wojennych, w tym ich integracji społeczno-ekonomicznej i dostępu do usług docelowych.

RODZAJE DZIAŁALNOŚCI W RAMACH PROJEKTU I JEGO WYNIKI

Dokument analityczny został przygotowany w wyniku współpracy pięciu dużych organizacji pozarządowych z wieloletnim doświadczeniem i know-how w zakresie integracji cudzoziemców na Słowacji i udzielania im pomocy humanitarnej. Głównym celem projektu jest pomoc państwu, gminom i innym podmiotom w opracowaniu działań integracyjnych dla osób z Ukrainy objętych tymczasową ochroną. Dokument

jest syntezą dużej ilości wiedzy i doświadczeń w kwestiach integracji zarówno przed, jak i w trakcie działań wojennych w Ukrainie, a także wcześniejszych badań i analiz przeprowadzonych na Słowacji. Niniejszy dokument programowy stał się punktem odniesienia dla podmiotów zaangażowanych w pomoc migrantom wymuszonym z Ukrainy, którzy pracowali i nadal pracują na Słowacji w perspektywie średnio- i długoterminowej.

Jednym z rezultatów prac nad dokumentem programowym była propozycja wzmocnienia potencjału struktury organizacyjnej odpowiedzialnej za koordynację integracji nowo przybyłych, zaangażowania organizacji pozarządowych w ten proces oraz skupienia się na gromadzeniu i analizie danych, w tym potrzeb wymuszonych migrantów.

Równie ważnym rezultatem projektu była komunikacja i wzajemne wsparcie między gminami i organizacjami pozarządowymi na Słowacji, a także wskaźniki dotyczące zatrudnienia, samozatrudnienia, usług socjalnych, pomocy finansowej, mieszkalnictwa, dostępu do informacji i pomocy prawnej, opieki zdrowotnej, edukacji, szkoleń zawodowych i językowych. Obejmowały one również środki związane ze specyfiką przyznawania statusu ochrony czasowej, pomocy humanitarnej i innych kwestii.

ELEMENTY, KTÓRE PRZYCZYNIŁY SIĘ DO REALIZACJI PROJEKTU

- krajowy zasięg programu;
- szeroki zakres zagadnień poruszonych w dokumencie.

WYZWANIA LUB PROBLEMY

- ograniczone zasoby finansowe, materialne i ludzkie;
- niejednorodność procesu integracji dla każdej osoby pod względem czasu i jakości;
- trudność w koordynowaniu interakcji między władzami lokalnymi i regionalnymi a organizacjami pozarządowymi w kontekście całego kraju.

NAZWA ORGANIZACJI POZARZĄDOWEJ

**«LIGA OBRONY PRAW CZŁOWIEKA»
(NAZWA ORYGINALNA – LIGA ZA ĽUDSKÉ PRÁVA)**

NAZWA PROJEKTU LUB INICJATYWY

USŁUGI PRAWNE DLA POTRZEBUJĄCYCH NA SŁOWACJI

PARTNERZY PROJEKTU

Władze lokalne w Bratysławie (Słowacja), Departament Policji ds. Cudzoziemców

OPIS PROJEKTU LUB INICJATYWY

MIEJSCE REALIZACJI

Bratysława (Słowacja)

CZAS TRWANIA REALIZACJI

Marzec 2022 r. – do chwili obecnej

CELE I ZADANIA PROJEKTU

Zapewnienie pomocy prawnej i usług tłumaczenia ustnego migrantom wojennym z Ukrainy

RODZAJE DZIAŁALNOŚCI W RAMACH PROJEKTU I JEGO WYNIKI

Dzięki inicjatywie Ligi Obrony Praw Człowieka, gmina Bratysława (Słowacja) po wybuchu wojny na pełną skalę w Ukrainie utworzyła punkt informacyjny na głównym dworcu kolejowym, aby odpowiedzieć na pilne potrzeby uchodźców przybywających z Ukrainy. To właśnie tam duża liczba prawników, wspieranych przez wolontariuszy, zapewniła pomoc prawną i usługi tłumaczeniowe dla większości migrantów wojennych z Ukrainy.

Wszystkie usługi – pomoc prawna, usługi tłumaczeniowe, infolinia dla wymuszonych migrantów i informacyjne strony internetowe – były (i są) świadczone w języku słowackim, ukraińskim i angielskim. Organizacja nawiązała również współpracę ze słowackim Departamentem Policji Zagranicznej, która została wykorzystana do wstępnej rejestracji osób ubiegających się o status ochrony czasowej.

Ponadto organizacja była aktywnie zaangażowana w działania rzecznicze związane z przepisami prawnymi i integracją na szczeblu krajowym i gminnym, a także w budowanie potencjału i szkolenia dla gmin, tłumaczy ustnych, prawników i innych zainteresowanych stron w obszarach związanych z ochroną migrantów wojennych.

ELEMENTY, KTÓRE PRZYCZYNIŁY SIĘ DO REALIZACJI PROJEKTU

- wsparcie finansowe Wysokiego Komisarza Narodów Zjednoczonych ds. Uchodźców (UNHCR);
- szerokie zaangażowanie wolontariuszy w świadczenie usług prawnych

WYZWANIA LUB PROBLEMY

- możliwy wzrost liczby wymuszonych migrantów z Ukrainy w przyszłości;
- brak zasobów ludzkich, finansowych i materialnych w celu zapewnienia terminowej pomocy

NAZWA ORGANIZACJI POZARZĄDOWEJ

**«LIGA OBRONY PRAW CZŁOWIEKA»
(NAZWA ORYGINALNA – LIGA ZA ĽUDSKÉ PRÁVA)**

NAZWA PROJEKTU LUB INICJATYWY

**ZAPOBIEGANIE KSENOFOBII, RASIZMOWI I NIENAWIŚCI
WOBEC WYMUSZONYCH MIGRANTÓW**

PARTNERZY PROJEKTU

Ministerstwo Sprawiedliwości Republiki Słowackiej

OPIS PROJEKTU LUB INICJATYWY

MIEJSCE REALIZACJI

Miasto Bratysława (Słowacja) jako miasto bazowe, ale projekt obejmował całe terytorium Słowacji

CZAS TRWANIA REALIZACJI

W 2022 roku

CELE I ZADANIA PROJEKTU

Zapobieganie ksenofobii i wspieranie ofiar przestępstw z nienawiści wobec wymuszonych migrantów, którzy spotykają się z ksenofobią i nienawiścią ze względu na swoją odmienność zewnętrzną.

RODZAJE DZIAŁALNOŚCI W RAMACH PROJEKTU I JEGO WYNIKI

W ramach projektu zorganizowano wiele wydarzeń w różnych formatach na terenie całej Słowacji. Główne z nich odbyły się jednak w Bratysławie.

W szczególności odbyło się wiele spotkań regionalnych, na których kluczowym tematem było podnoszenie świadomości na temat projektu na poziomie krajowym i lokalnym.

Odbyły się spotkania z migrantami wojennymi, aby podzielić się doświadczeniami w zakresie podnoszenia ich świadomości na temat możliwości uzyskania odpowiedniej pomocy, jeśli stały się ofiarą nienawiści.

Odbyła się konferencja Forum Integracyjnego, która stworzyła przestrzeń do nawiązywania kontaktów i wymiany doświadczeń w dziedzinie migracji i integracji na Słowacji.

Nagrano również wiele filmów, przeprowadzono wywiady, napisano artykuły i zorganizowano kampanię informacyjną w mediach społecznościowych. Stały się one skutecznym narzędziem informowania opinii publicznej o migracyjnych doświadczeniach życiowych wymuszonych migrantów.

Ważnym rezultatem było przygotowanie dokumentu zawierającego zalecenia dla ekspertów dotyczące sposobu rozpowszechniania informacji na temat wymuszonej migracji i równości płci na Słowacji.

Odbyły się również dwie serie szkoleń dla prawników i adwokatów na temat tego, jak pomagać ofiarom nienawiści, aby zwiększyć ich możliwości zawodowe.

Zorganizowano publiczne dyskusje (transmitowane w mediach społecznościowych), aby podzielić się doświadczeniami migrantów wojennych z opinią publiczną w Republice Słowackiej.

ELEMENTY, KTÓRE PRZYZCZYLI SIĘ DO REALIZACJI PROJEKTU

Wsparcie finansowe z Ministerstwa Sprawiedliwości Słowacji w ramach programu dotacji na promowanie, wspieranie i ochronę praw i swobód człowieka oraz zapobieganie dyskryminacji, rasizmowi, ksenofobii, antysemityzmowi i innym przejawom nietolerancji we wszystkich formach.

WYZWANIA LUB PROBLEMY

- brak środków ułatwiających integrację migrantów wojennych, którzy są narażeni na dyskryminację, zastraszanie i mowę nienawiści ze względu na swoje pochodzenie, wygląd lub religię;
- niska świadomość społeczeństwa i polityków na temat sytuacji migrantów wojennych na Słowacji

NAZWA ORGANIZACJI POZARZĄDOWEJ

«EQUITA»

«Equita» jest organizacją pozarządową, która dąży do udostępnienia profesjonalnej opieki medycznej wrażliwym grupom społecznym, takim jak osoby bezdomne, uchodźcy i osoby ze zmarginalizowanych grup. Organizacja zapewnia wsparcie medyczne osobom, które nie mają dostępu do opieki zdrowotnej z powodu wykluczenia społecznego, ubóstwa, konfliktów zbrojnych lub innych katastrof humanitarnych. Działania organizacji obejmują podstawową opiekę zdrowotną, usługi w zakresie zdrowia seksualnego i reprodukcyjnego oraz praw człowieka, a także wsparcie dla osób, które doświadczyły różnych form przemocy. Ważnym aspektem funkcjonowania organizacji jest aktywne rzecznictwo naukowe i legislacyjne w zakresie dostępu do opieki zdrowotnej w celu zidentyfikowania niedociągnięć systemowych.

NAZWA PROJEKTU LUB INICJATYWY

OPIEKA MEDYCZNA DLA WYMUSZONYCH MIGRANTÓW

PARTNERZY PROJEKTU

«CARE International», UNICEF, władze lokalne i regionalne kraju bratysławskiego

OPIS PROJEKTU LUB INICJATYWY

MIEJSCE REALIZACJI

Kraj bratysławski, Bratysława (Słowacja)

CZAS TRWANIA REALIZACJI

2022 rok – do chwili obecnej

CELE I ZADANIA PROJEKTU

Zwiększenie dostępu ukraińskich migrantów wojennych do usług medycznych oraz ich jakości i terminowości.

RODZAJE DZIAŁALNOŚCI W RAMACH PROJEKTU I JEGO WYNIKI

W ramach projektu zapewniono opiekę medyczną wymuszonym migrantom z Ukrainy. W szczególności w latach 2022-2023 odbyło się około 50 wizyt u pacjentów, a ponad 900 było leczonych dzięki pomocy władz lokalnych, firmy «AGEL Merea» i szpitala miejskiego «AGEL Zvolen Hospital».

Osiągnięcia projektu obejmowały również zatrudnienie ukraińskich pracowników służby zdrowia spośród migrantów wojennych w celu zmniejszenia obciążenia pracowników służby zdrowia w kraju bratysławskim.

ELEMENTY, KTÓRE PRZYCZYNIŁY SIĘ DO REALIZACJI PROJEKTU

- zatrudnienie ukraińskich uchodźców pomogło zmniejszyć obciążenie pracą pracowników służby zdrowia w kraju bratysławskim (Słowacja);
- zaangażowani pracownicy służby zdrowia szybciej zintegrowali się z nowymi warunkami życia w kraju przyjmującym;
- wsparcie finansowe ze strony UNICEF.

WYZWANIA LUB PROBLEMY

Zapotrzebowanie na wykwalifikowanych pracowników służby zdrowia zgodnie ze standardami słowackiego sektora opieki zdrowotnej.

NAZWA ORGANIZACJI POZARZĄDOWEJ

«MEMO 98»

«MEMO98» jest organizacją pozarządową monitorującą media z dużym doświadczeniem w prowadzeniu analizy mediów w imieniu instytucji międzynarodowych, a także w zapewnianiu pomocy technicznej oficjalnym instytucjom i innym organizacjom pozarządowym. Została założona przy wsparciu amerykańskiego National Democratic Institute for International Affairs (NDI) w czerwcu 1998 roku w celu monitorowania słowackich mediów w okresie poprzedzającym wybory parlamentarne w 1998 roku, przy użyciu zarówno metodologii analizy jakościowej, jak i ilościowej. Przez ponad 20 lat organizacja wdrożyła na Słowacji i w prawie 60 innych krajach liczne projekty mające na celu poprawę środowiska medialnego, wzmocnienie krytycznego myślenia i pomoc obywatelom w uzyskaniu wszechstronnych informacji.

Organizacja promuje również rozwój umiejętności i wiedzy dziennikarskich poprzez szkolenia medialne i projekty multimedialne dla mniejszości. Od ponad dekady «MEMO 98» jest partnerem Słowackiej Nagrody Dziennikarskiej (Novinárska cena), organizowanej corocznie przez Fundację Społeczeństwa Otwartego, a od 2018 roku jedna z jej kategorii specjalnych (dziennikarstwo decyzyjne) jest przyznawana pod patronatem «MEMO 98».

NAZWA PROJEKTU LUB INICJATYWY

WSPIERANIE UKRAIŃSKICH UCHODźCÓW ZA POŚREDNICTWEM MEDIÓW

PARTNERZY PROJEKTU

«DW Akademia», «Europejska Unia Nadawców», Norweska Rada ds. Uchodźców, władze lokalne i Caritas Słowacja, UNESCO

OPIS PROJEKTU LUB INICJATYWY

MIEJSCE REALIZACJI

Słowacja

CZAS TRWANIA REALIZACJI

Sierpień 2023 r. – styczeń 2024 r.

CELE I ZADANIA PROJEKTU

Zwiększenie dostępu dla wymuszonych migrantów do wiarygodnych danych, zwiększenie ich pewności siebie i promowanie pokojowych interakcji ze społecznościami przyjmującymi.

RODZAJE DZIAŁALNOŚCI W RAMACH PROJEKTU I JEGO WYNIKI

Na początkowym etapie projektu UNESCO współpracowało z Norweską Radą ds. Uchodźców (NRC) i MEMO 98 w celu określenia potrzeb informacyjnych ukraińskich migrantów wojennych na Słowacji. W badaniu wykorzystano metody ilościowe i jakościowe, w tym grupy fokusowe, dyskusje tematyczne i prawie 700 wywiadów z ukraińskimi uchodźcami w różnych miejscach, w tym w szkołach, domach i ośrodkach wsparcia. «MEMO 98» i Caritas Słowacja były odpowiedzialne za zbieranie danych na Słowacji.

Na podstawie wyników pierwszego etapu badania przewidziano tworzenie treści medialnych związanych z uchodźcami. W szczególności:

- zostały stworzone i wyemitowane w słowackiej telewizji i mediach społecznościowych programy skierowane do migrantów i osób zaangażowanych w ich wdrażanie;
- zwrócono uwagę na konflikty, decyzje podejmowane przez władze lokalne i przebadano etyczną stronę kwestii związanych z wymuszoną migracją;
- przeprowadzono badania i ankiety z udziałem migrantów wojennych;
- do zespołów redakcyjnych włączono pracowników mediów, którzy zostali zmuszeni do opuszczenia Ukrainy, aby uczestniczyli w przygotowywaniu i produkcji materiałów medialnych w krajach, które przyjęły uchodźców;
- przeprowadzono szkolenie i coaching ukraińskich pracowników mediów w celu poprawy ich umiejętności w kraju przyjmującym;
- poinformowano słowackich odbiorców mediów w sprawie prawdziwości relacji z wydarzeń dotyczących wymuszonych migrantów i zapewniono, że ich poglądy zostały uwzględnione w dyskursie publicznym;
- nawiązano kontakty między mediami, organizacjami pozarządowymi i władzami lokalnymi, co ułatwiło współpracę i dzielenie się wiedzą.

Projekt ma na celu zwalczanie stygmatyzacji i dezinformacji poprzez umożliwienie migrantom wojennym opowiedzenia własnych historii. Treści zostały stworzone dla nich, z nimi i o nich. Są one poświęcone tematom, które migranci wojenni uważają za priorytetowe. Projekt wzmocnił wymianę faktycznych informacji między wymuszonymi migrantami a słowackimi społecznościami przyjmującymi. Projekt przyczynił się do spójności społecznej.

ELEMENTY, KTÓRE PRZYCZYNIŁY SIĘ DO REALIZACJI PROJEKTU

- zakres zaangażowania uczestników na poziomie krajowym i lokalnym;
- aktywny udział w forach koordynacyjnych ds. uchodźców, co pomogło zapewnić wysoki poziom adekwatności i komplementarności z działaniami prowadzonymi w terenie;
- dostosowanie krajowych i lokalnych poziomów decyzyjnych, co zapewniło ścisłą i jasną koordynację w reagowaniu na problemy wymuszonych migrantów;
- finansowanie od japońskiego rządu;
- realizacja projektu pod patronatem UNESCO

WYZWANIA LUB PROBLEMY

- przeciwdziałanie dezinformacji w mediach;
- manipulacyjne technologie informacyjne;
- zależność mediów od politycznych i finansowych kręgów wpływów, które utrudniają obiektywne relacjonowanie procesów społecznych i politycznych.

NAZWA ORGANIZACJI POZARZĄDOWEJ

«CVEK» (CENTRUM PRE VÝSKUM ETNICITY A KULTÚRY)

«CVEK» jest niezależną organizacją pozarządową, która stara się przyczynić do bardziej sprawiedliwego i spójnego społeczeństwa na Słowacji za pośrednictwem badań, analizy i edukacji. Została założona w 2005 roku i ma siedzibę w Bratysławie. Praca organizacji opiera się na zasadach prawa, takich jak poszanowanie godności ludzkiej i różnorodności społecznej. Kluczowe działania CVEK koncentrują się na mniejszościach etnicznych, językowych i religijnych, a ich tematyka dotyczy przede wszystkim edukacji, mieszkalnictwa, sytuacji społecznej, uczestnictwa w życiu politycznym i stosunków międzyetnicznych. Organizacja ma duże doświadczenie w prowadzeniu badań (głównie jakościowych) i bada opinię publiczną oraz dyskurs polityczny w kontekście barier dla powstania społeczeństwa włączającego.

Celem CVEK jest systematyczne promowanie środowiska, w którym każdy może czuć się doceniany i szanowany.

NAZWA PROJEKTU LUB INICJATYWY

**OPRACOWANIE STRATEGICZNYCH PLANÓW
WŁĄCZENIA UKRAIŃSKICH DZIECI I RODZIN
ORAZ INNYCH GRUP W TRUDNEJ SYTUACJI
NA POZIOMIE LOKALNYM NA SŁOWACJI**

PARTNERZY PROJEKTU

Władze lokalne zaangażowanych miast na Słowacji

OPIS PROJEKTU LUB INICJATYWY

MIEJSCE REALIZACJI

Całe terytorium Słowacji

CZAS TRWANIA REALIZACJI

Maj 2023 r. – kwiecień 2024 r.

CELE I ZADANIA PROJEKTU

Współpraca z gminami w różnych regionach Słowacji w zakresie kompleksowych średniookresowych i zrównoważonych strategii integracji ukraińskich dzieci i ich rodzin, innych cudzoziemców i/lub grup szczególnie wrażliwych na poziomie lokalnym.

RODZAJE DZIAŁALNOŚCI W RAMACH PROJEKTU I JEGO WYNIKI

Rola CVEK w projekcie polegała na współpracy z gminami w różnych regionach Słowacji w celu opracowania kompleksowych średnio- i długookresowych zrównoważonych strategii zaangażowania ukraińskich dzieci i ich rodzin na lokalnym poziomie życia publicznego w kraju.

Projekt składał się z dwóch etapów:

- faza badawcza mająca na celu mapowanie sytuacji i analizę potrzeb w każdym z uczestniczących miast;
- faza partycypacyjna mająca na celu stworzenie strategii integracji dzieci z Ukrainy i ich rodzin, cudzoziemców i/lub innych wrażliwych grup w każdym mieście.

Samorządy lokalne odegrały kluczową rolę w pomocy migrantom wojennym w ich integracji ze społeczeństwem i społecznościami lokalnymi na Słowacji, zapewniając kompleksowe wsparcie migrantom i obywatelom Słowacji w kwestiach związanych z włączeniem dzieci z Ukrainy i ich rodzin w życie publiczne kraju.

ELEMENTY, KTÓRE PRZYCZYNIŁY SIĘ DO REALIZACJI PROJEKTU

Projekt jest finansowany przez Fundusz UNICEF na Słowacji i Ukrainie w zakresie reagowania na uchodźców.

WYZWANIA LUB PROBLEMY

- poszukiwanie, wybór i wdrażanie wiarygodnych narzędzi przez podmioty polityczne w celu integracji ukraińskich dzieci i ich rodzin na poziomie lokalnym państwa;
- jak najszerze zaangażowanie samorządów lokalnych w proces wspierania integracji dzieci migrantów wojennych z Ukrainy na Słowacji.

NAZWA ORGANIZACJI POZARZĄDOWEJ

«CVEK» (CENTRUM PRE VÝSKUM ETNICITY A KULTÚRY)

NAZWA PROJEKTU LUB INICJATYWY

BUDOWANIE POTENCJAŁU GMIN W ZAKRESIE
WŁĄCZANIA UCHODźCÓW

PARTNERZY PROJEKTU

UNHCR, cztery gminy na Słowacji

OPIS PROJEKTU LUB INICJATYWY

MIEJSCE REALIZACJI

Cztery gminy w Republice Słowackiej

CZAS TRWANIA REALIZACJI

Styczeń 2024 r. – grudzień 2024 r.

CELE I ZADANIA PROJEKTU

Budowanie i wzmacnianie zdolności gmin do integracji migrantów wojennych i cudzoziemców w nowym środowisku

RODZAJE DZIAŁALNOŚCI W RAMACH PROJEKTU I JEGO WYNIKI

Projekt opierał się na wcześniejszych doświadczeniach CVEK we współpracy z gminami w dziedzinie integracji migrantów. W ramach projektu zorganizowano

szkolenia dla czterech gmin w zakresie komunikacji międzykulturowej z udziałem wymuszonych migrantów, a także w zakresie gromadzenia danych i analizy migracji nowoprzybytych na poziomie lokalnym na Słowacji. Ważną częścią projektu było również stworzenie mechanizmu gromadzenia danych w celu dostarczania informacji o tych społecznościach na poziomie lokalnym.

W ramach udanej współpracy CVEK z władzami lokalnymi, zaangażowano również wymuszonych migrantów, aby poznać i zrozumieć ich specyficzne potrzeby. Jednocześnie władze lokalne odegrały kluczową rolę w integracji uchodźców pod względem wdrażania niezbędnych praktyk do tego zadania.

ELEMENTY, KTÓRE PRZYCZYNIŁY SIĘ DO REALIZACJI PROJEKTU

- realizowanie projektu we współpracy z UNHCR;
- doświadczenie CVEK we współpracy ze słowackimi gminami w dziedzinie integracji migrantów.

WYZWANIA LUB PROBLEMY

- ograniczony zasięg terytorialny na Słowacji;
- ograniczenia ilościowe dotyczące liczby zaangażowanych gmin;
- stały wzrost liczby migrantów i cudzoziemców;
- zwiększenie ilości zasobów w celu zaspokojenia potrzeb przybyłych osób.

Niniejszy dokument zawiera przegląd różnych praktyk interakcji między organizacjami pozarządowymi, wolontariuszami i innymi grupami inicjatywnymi a władzami lokalnymi, które swoją działalnością broniły interesów i pomagały uchodźcom ukraińskim w trzech krajach Grupy Wyszehradzkiej – w Czechach, Polsce i na Słowacji. Należy zauważyć, że opisaliśmy doświadczenia organizacji pozarządowych, które powstały przed pełnoskalową inwazją w roku 2022, tych, które powstały po 24 lutego 2022 roku oraz tych, które działają na poziomie inicjatywy, ale nie są oficjalnie zarejestrowane.

Prezentacja, dyskusja, wybór i analiza przypadków udanych doświadczeń współpracy między społeczeństwem obywatelskim a władzami lokalnymi w pierwszych 2 latach pełnoskalowej wojny Rosji z Ukrainą (2022-2024) pozwoliły na wyciągnięcie następujących wniosków.

Obszary, priorytety i grupy docelowe: Działania organizacji społeczeństwa obywatelskiego koncentrowały się głównie na następujących obszarach: humanitarnym, medycznym, informacyjnym, edukacyjnym, integracyjnym, psychospołecznym i kulturalnym. W ciągu pierwszych 6 miesięcy wojny kluczowe było zaspokojenie podstawowych potrzeb humanitarnych ukraińskich uchodźców (mieszkanie, żywność, odzież), dostarczenie informacji na temat podstawowych praw, możliwości uzyskania statusu tymczasowej ochrony, spisów i danych kontaktowych służb rządowych zajmujących się sprawami uchodźców w tych krajach itp. Z biegiem czasu potrzeby migrantów uległy zmianie, a tym samym zmieniły się priorytety i obszary pomocy – wzrosła potrzeba zaangażowania organizacji pozarządowych w celu ułatwienia językowej i ekonomicznej integracji ukraińskich uchodźców, stworzenia środowiska spełniającego ich potrzeby kulturowe i adaptację społeczną oraz przeciwdziałania rosyjskiej propagandzie i dezinformacji w mediach. Ponadto należy zauważyć, że działania sektora pozarządowego miały na celu pomoc różnym grupom wiekowym migrantów wojennych, w tym dzieciom poniżej 18 roku życia, ponieważ ich udział w analizowanych krajach przekroczył 30%. Podejmowano więc działania mające na celu tworzenie i rozbudowę placówek dla dzieci w wieku przedszkolnym, zapewnienie edukacji dla dzieci w wieku szkolnym, a także przestrzeni dla ich wypoczynku.

Formy zaangażowania. Obserwujemy różne formy interakcji i współpracy między organizacjami społeczeństwa obywatelskiego a organami samorządu terytorialnego. Oprócz wsparcia finansowego (pełne lub częściowe finansowanie niektórych krytycznych projektów, udostępnianie pomieszczeń do bezpłatnego użytku lub po obniżonych stawkach), inne formy również okazały się skuteczne, w tym: wymiana informacji i doświadczeń; zaangażowanie przedstawicieli społeczeństwa obywatelskiego w dyskusję i rozwój lokalnej polityki dotyczącej ukraińskich uchodźców; osobisty udział przedstawicieli urzędów gmin lub organów samorządu terytorialnego w wydarzeniach lub projektach realizowanych przez organizacje pozarządowe;

przekazanie niektórych obowiązków, uprawnień, różnego rodzaju usług i działań, które powinny być wykonywane przez lokalne instytucje państwowe, na rzecz organizacji pozarządowych, które mogłyby wykonywać te zadania bardziej efektywnie i przy wsparciu finansowym donorów międzynarodowych.

Tworzenie sieci i współpraca. Niektóre projekty osiągają poziom krajowy i międzynarodowy. Obserwowaliśmy tworzenie koalicji i konsorcjów organizacji pozarządowych w celu analizowania i wspierania ukraińskich uchodźców w krajach Grupy Wyszehradzkiej. Takie formy współpracy umożliwiają poszukiwanie bardziej kompleksowego podejścia do opracowywania skutecznych polityk na różnych szczeblach władzy – od lokalnego po krajowy lub europejski – a także łączenie wysiłków organizacji pozarządowych o różnych misjach, ale gotowych do konsolidacji wysiłków i wspólnego pozyskiwania międzynarodowych funduszy grantowych na wsparcie ukraińskich migrantów wojennych. W tym formacie ważne było również przekazywanie i wymiana informacji oraz doświadczeń innych krajów UE, które udzieliły schronienia znacznej liczbie ukraińskich uchodźców (np. Niemcy) w celu wdrożenia ich praktyk w krajach Grupy Wyszehradzkiej.

Problemy i wyzwania. Kluczowymi wyzwaniami najczęściej wymienianymi przez przedstawicieli organizacji pozarządowych w ich prezentacjach podczas warsztatów były: zmniejszenie lub niewystarczające wsparcie finansowe; niewystarczająca ilość zasobów ludzkich i wolontariuszy; negatywny wpływ rosyjskiej propagandy w mediach i zmiana postaw wobec ukraińskich uchodźców w analizowanych krajach; wyniki wyborów, zwłaszcza w Polsce, i zmiany kadry zarządzającej; stopniowe częściowe zmiany w ustawodawstwie; oraz brak strategicznej wizji i długookresowych planów integracji ukraińskich migrantów wojennych.

Najlepsze praktyki współpracy organizacji pozarządowych i władz lokalnych w zakresie rzecznictwa w sprawach ukraińskich migrantów wojennych. Policy Paper / Iryna Kliuchkovska, Oksana Pyatkovska, Olha Dolinska, Volodymyr Hnatiuk. – Lwów, 2024. – 86 str.

Projekt – Ruslana Haletska

Tłumaczenie z języka ukraińskiego na język polski – Oksana Puha

Policy Paper jest wydawany przy wsparciu finansowym Międzynarodowego Funduszu Wyszehradzkiego.

Wszelkie prawa zastrzeżone, żadna część tej publikacji nie może być przedrukowywana ani wykorzystywana w żaden inny sposób (elektroniczny, mechaniczny, kserowanie itp.) bez uprzedniej pisemnej zgody autorów i wydawcy, którym jest Międzynarodowy Instytut Edukacji, Kultury i Relacji z Diasporą.

© Międzynarodowy Instytut Edukacji, Kultury
i Relacji z Diasporą

© Iryna Kliuchkovska, Oksana Pyatkovska,
Olha Dolinska, Volodymyr Hnatiuk
Ruslana Haletska – ilustracje

Lwów
Wydawnictwo Uniwersytetu Narodowego «Politechnika Lwowska»
2024

visegrad.miosk.lviv.ua